

BENE LEVI Enshokolezi

Ecitabu ca Bene Levi ciderhwa ntyo bulya cishambîre bwenene oku biyêrekîre amarhegeko g'abadâhwa. Omukolo gw'abadâhwa gwahâbirwe omulala gwa Bene Levi.

Ecigabi cinene c'eci citabu ciyêrekana ebyabâga enyuma lya Mûsa. Ecitabu ca Levi rhugwêrhe ene, cayandikagwa enyuma ly'obujà bwa Babiloni, cikwône abandisi bakolêsize ebi abantu b'amîra bwenene babasigiraga. Ebirimwo bikulikiriine ntya:

1. Oburherekêre: 1, 1-17
2. Okuhâbwa omukolo mutagatîfu
kw'abadâhwa: 8, 1—10, 20
3. Amarhegeko gâgo gâgo g'obucêse
n'obutagatifu: 11, 1—16, 34
4. Amarhegeko g'obutagatifu: 17, 1—26, 46
5. Okuyûshûla: 27

I. Amarhegeko gayêrekîre enterekêro

Enterekêro nsingônola

¹ Nyakasane ahamagalira Mûsa omu kagombe k'endêko, amubwîra, erhi:

² oshambâze Ben'Israheli; obabwîre, erhi: Hakajira omuntu muli mwe warhûla Nyakasane enterekêro y'okusingônola, anahâna enterekêro y'ecintu cinene, nîsi erhi cisungunu.

3 Enterekêro yâge ekaba ya kusingônolwa, ya cintu cinene, anarhûle empanzi erhalikwo ishembo lici. Anayirherekêre aha lusò lw'akagombe k'endêko, lyo esîmîsa Nyakasane.

4 Kandi analambûlira okuboko kwâge* oku irhwe ly'eyo mpanzi y'okusingônolwa, ebà ya-mayankirirwa agal'iyêmêrerwa okuyobôlwa.

5 Anabagira eyo mpanzi y'omucûkà embere za Nyakasane, nabo abadâhwa, bene-Aroni banarherekêra omukò gwâyo†, bagende bakangûla nagwo empande zoshi z'oluhêrero luli aha lusò lw'Akagombe k'Endêko.

6 Bayikûlekwo oluhù, bagal'irhongôla emyanya,

7 abadâhwa, bene-Aroni, banalêrha omuliro oku luhêrero, banaguhirakwo enshâli,

8 Abadâhwa bene-Aroni, banalambûlira erya myanya, ecirhwe haguma n'olujimbi kuli zirya nshâli ziri oku luhêrero,

9 Banashuka eby'omunda n'ebishugulu n'amîshi, Mudâhwa muguma anabiyôca, bisingônokere oku luhêrero n'omuliro, ebè nterekêro y'obuhumule bw'okurhûliriza Nyakasane.

* 1:4 1, 4 Omu Buyahudi, erhi hankabîre hali owarhûla Nyakasane enterekêro, kwalikwânine oyo muntu warhûla enterekêro, alambûlira okuboko kwâge oku irhwe ly'eyo mbâgwa y'okusingônolwa. Okwo kwoshi kwâli kuyêrekana oku yêne yenêne ocîhanyire emwa Nnâmahanga. † 1:5 1, 5 Bene Israheli ba mîra bwenêne bakâg'imanya oku obuzîne bwa ngasi cintu omu mukò gwâco bubà. Kwo kwarhumaga erhi bankashizire omukò oku luhêro erhi okugushahiza oku luhêro, kwâli kuyêrekana oku bamasholôlera Nyamuzinda obuzîne bwa cirya cintu cabâgagwa. Obwo buzîne bw'ecintu bwahanyirwe ahâli h'okurherekêra obuzîne bw'abantu (Lolà Lev 17).

¹⁰ Erhi akabà enterekêro yâge eri ya bishwêkwa binyinyi, nsingônolwa ya mwâna-buzi kandi erhi ya omwânahene, anahêra endume erhalikwo ishembo.

¹¹ Anayibâgira lunda Iw'enyanya z'oluhêrero, embere za Nyakasane. Kandi Abadâhwa bene-Aroni banajà bashahuliza omukò omu marhambi goshi g'oluhêrero.

¹² Banayirhongôla myanya-myanya, babilunde haguma n'ecirhwe, n'olujimbi. Omudâhwa agal'ibilambûlira oku nshâli ntwanîre oku luhêrero.

¹³ Banashuka eby'omu nda n'ebishugulu n'amîshi, Omudâhwa agal'ibirherekêra byoshi oku luhêrero, anabiyokerekwo, bisingônoke. Eri nterekêro nsingônola, nterekêro y'omuliro, buhumule burhûliriza Nyakasane.

¹⁴ Akabà enterekêro yâge emwa Nyakasane kali kanyunyi, anarherekêre empinga nîsi erhi ngûkù.

¹⁵ Omudâhwa anahêka kalya kanyunyi oku luhêrero, anatwa irhwe n'olûnu, analiyokera oku luhêrero n'omukò gwâko banagushahuliza oku burhambi bwa oluhêrero.

¹⁶ Anakûla kandi oludahusha n'ebirimwo n'enshala, anabikabulira hôfi na oluhêrero olunda Lwa ebuzûka-zûba, halya bakwêba oluvù.

¹⁷ Kandi anaberanga kalya kanyunyi mpande ibirhi, ngasi cûbi olwâco lunda buzira kukahu-manula. Omudâhwa anakayoca kasingônoke, kasimbûkire oku luhêrero, oku nyanya ly'enshâli ziri oku muliro. Eri nterekêro nsingônola, ya buhumule burhûliriza Nyakasane.

2

Enterekêro erhali ya kudwa mukò

¹ Erhi hankajira owahâna enterekêro erhali ya kudwa mukò, emwa Nyakasane, enterekêro yâge enabè ya mula gwa nshâno, abulagire amavurha oku nyanya ahirekwo n'enshangi.

² Anayihêkera bene-Aroni bo badâhwa na omudâhwa anashamarha oluhi lugumagumà kuli erya nshâno y'omulà ebulagirwekwo amavurha, anarhòla n'erya nshangi yoshi, anayôca eyo ngushe yoshi etumbûkire oku luhêrero nka nterekêro y'okuyibusa. Eri nterekêro eyôcîbwe n'omuliro, ya kisununu kinjà karhûliriza Nyakasane.

³ Ebisigaliza b'erya ntûlo byanabà bya Aroni n'abagala. Ciri cigabi ca nterekêro ntagatîfu bwenêne c'e nterekêro embere za Nyakasane.

⁴ Erhi wankahâna enterekêro* y'omugati gw'okuyôkerwa omu ifuru, gunabè mugati gwa mula gwa nshâno erhalimwo lwango lugushemwo amavurha, kandi erhi gundi gurhalimwo lwango gunashîzirwe amavurha.

⁵ Erhi wankahêra omugati gwajiragwa aha lukalango, nagwo gubè gwa nshâno ya mula, mvange n'amavurha buzira lwango.

* **2:4 2, 4** Omu Buyahudi, erhi hankabîre hali owarhûla Nyakasane enterekêro, kwalîkwânine oyo muntu warhûla enterekêro, alambûlire okuboko kwâge oku irhwe ly'eyo mbâgwa y'okusingônolwa. Okwo kwoshi kwâli kuyêrekana oku yêne yenêne ocîhanyire emwa Nnâmahanga.

⁶ Wanaja wagutwa bihimbi bihimbi, onab-ulagire amavurha oku nyanya lyâgwo: ekola nterekêro eyo.

⁷ Erhi wankarherekêra omugati gwajiriragwa aha nyungu, gujirwe nagwo n'enshâno y'omulà haguma n'amavurha.

⁸ Oku bundi wanahêkera Nyakasane enterekêro yamarheganyibwa kwa bene okwo, yanahêkerwa omudâhwa, naye anayihêka oku luhêrero.

⁹ Omudâhwa anarhòlakwo ebyajibà nterekêro y'okuyibusa, anayiyôkera oku luhêrero, eri nterekêro eyôcîbwe n'omuliro eyo, nterekêro ya buhumule burhûliriza Nyakasane.

¹⁰ Ecigabi cisigîre ciri ca Aroni n'abagala; ciri cigabi ca nterekêro ntagatîfu bwenêne c'enterekêro embere za Nyakasane.

¹¹ Ngasi nterekêro ya nshâno mwankarherekêra Nyakasane, erhajâgamwo lwango, bulya kurhakwânîni muyôce alwango nîsi erhi obûci nka biryo byayôkerwa Nyakasane.

¹² Wanashasha okurherekêra Nyakasane ebisârûlwa byâwe birhanzi ci birhankahêkwa oku luhêrero nka nterekêro ya kurhûliriza Nyakasane.

¹³ Okaz'ilunga ngasi ntûlo warherekêra Nyamuzinda orhanalekaga okuhira omunyu gw'eciragâne câwe na Nyamuzinda wâwe kw'ebi wamurhûla. Okaz'ihira omunyu muli ngasi nterekêro yâwe yoshi emwa Nyamuzinda.

¹⁴ Nka warhûla Nyamuzinda oku mwâka muhyâhya, wanamurherekêra emihuli mikalange n'omuliro erhi mugati muduge n'enshâno enozire, bibè nterekêro y'omwâka

muhyâhya emwa Nyakasane.

¹⁵ Onadubulire amavurha oku nyanya, oyûshûlekwo enshangi. Yo nterekêro yâwe eyo.

¹⁶ Omudâhwa anasingônola ecihimbi ca gulya mugati gulikwo amavurha haguma n'enshangî yoshi, eri nterekêro ya buhumule bwinjâ embere za Nyakasane.

3

Enterekêro y'okushenga omurhûla

¹ Akabâ enterekêro yâge erhi ya kushenga omurhûla, n'akabâ eri ya cintu cinene agoshwire okurherekêra, akabâ mpanzi erhi ya marhâ, er-hahîraga ishembo embere za Nyakasane.

² Oyo muntu analambûlira okuboko oku irhwe ly'eyôla mbâgwa, agal'iyibâgira aha lusò lw'akagombe k'endêko. N'abadâhwa bene-Aroni, banashahuliza omukò gwâyo omu marhambi goshi g'oluhêrero.

³ Kuli eyo nterekêro banatwa ey'okuyôkerwa embere za Nyakasane, bahirekwo n'amashushi g'oku budiku, n'olujimbi lwoshi,

⁴ anasingônola ensiko zombi n'olujimbi lw'eburhambi bwâzo, amashushi g'oku budiku n'agabwikira ensiko, n'amashushi g'oku mufâmo.

⁵ Bene-Aroni banasingônolera ebyo byoshi oku luhêrero. Eyo nterekêro banayibambika oku nshâli batwanira oku luhêrero, yanabâ nterekêro y'obuhumule bwinjâ burhûliriza Nyakasane.

⁶ Akabâ nterekêro ya kusingônolwa ya bishwêkwa bisungunu, ebè ndume erhi nkazi, erhalikwo ishembo.

⁷ Akabà mwâna-buzi arhûla nterekêro, anamulêrha embere za Nyakasane

⁸ n'eyo nterekêro, anayilambûlirakwo okuboko oku irhwe, agal'iyibâgira embere z'akagombe k'endêko. Na bene-Aroni banashahuliza omukò gwâyo omu marhambi g'oluhêrero goshi.

⁹ Kuli eyo nterekêro y'okushenga omurhûla, banasingônolera Nyakasane: omucira gwoshi muberûle oku marhungu, olujimbi, amashushi goshi gabwîkira eby'omu nda,

¹⁰ ensiko zombi, amashushi g'oku mifâmo yombi, amashushi g'oku budiku n'ag'oku nsiko zombi.

¹¹ Omudâhwa anayôkera ebyo byoshi oku luhêrero nka ishêga lisingônolirwe Nyakasane.

¹² Enterekêro ekaba mpene, banayilêrha embere za Nyakasane,

¹³ banalambûlira okuboko oku irhwe lyâyo, bagal'iyibâgira aha kagombe k'endêko. Na bene-Aroni, banashahuliza omukò gwâyo omu marhambi g'oluhêrero.

¹⁴ Yumvagi ebi arhûla Nyakasane nka ishêga lisingônola: Olujimbi luyamvûlwa oku bulà; amashushi gabwîkira eby'omu nda byoshi.

¹⁵ Ensiko zombi, olujimbi luzibwîkira, olujimbi lw'oku mifâmo yombi, n'olubarhûla oku budiku, n'oku nsiko.

¹⁶ Omudâhwa anayôkera ebyo byoshi oku luhêrero, bibè ishêga ly'obuhumule bwinjà na bwa murhûla n'okusîmîsa Nyakasane. Rhu-manyeye oku olujimbi lwoshi luyôsire luli lwa Nyakasane.

¹⁷ Eryo liyôsire irhegeko linyu ensiku zoshi, na

ly'iburha linyu lyoshi, n'aha mwankayûbaka
hoshi: murhakâg'ilya oli amashushi, oli
omwamba*.

4

Okushukûlwa kw'abanyabyâha

a. Okushukûla ecirhi c'abadaâhwa

¹ Nyakasane abwîra Mûsa, erhi:

² Oj'ibwîra bene-Israheli oku: erhi omuntu
ankavuna irhegeko liguma omu ga Nyakasane
buzira luhinzo, kandi erhi ajire akantu ka-
hanzîbwe.

* **3:17 3, 17** Amashushi n'omwamba biri bigabi byakâg'ibikirwa Nyakasane!. Bakâg'ibona nka byo bibâmwo obuzîne bwenêne kulusha. Kurhakwânîni omuntu alyè ecigabi cal'irheganyizibwe Nyamuzinda (Lolà 1. 5: 17, 11), nka kula omwâna okengîne arhakahuma omu cirhiri c'îshe na yêne arhamurhumiri, eno Bushi. Hano Nyakasane azâbûla ngasi maganya gabà oku bantu lyoki bayishilya amashushi (Iz 25, 6-12) bulya ago mango abacungusire bakola bâna bahumira cirhiri ciguma n'îshe. Nkaba co carhumaga Mrk 7, 19 aderha oku mwâmi Yezu ayêrekana oku ngasi biryo biri bicêse, na Petro abwîrwa oku analyaga ngasi biryo n'okujà omu nyumpa y'orhali muyahudi, bulya ngasi ishanja licêsibwe na Mûka Mutagatifu (Ebj cigabi ca 10 n'eca 11); Paolo naye adesire oku obwiyungule bwahwîre (Gal 3, 27-29).

3 Akabà mudâhwa washîzirwe* amavurha ojizire ntyo, anarhuma olubaga lwoshi lwahemuka, eco câha câge canarhuma arherekêra Nyakasane empanzi y'omucûkà erhalikwo ishembo, ebè nterekêro y'okushukûlwa ebyâha.

4 Anahâna eyo mpanzi omu lusò lw'akagombe k'endêko, embere za Nyakasane agal'ilambûlira okuboko oku irhwe lyâyo, agal'iyibâgira embere za Nyakasane.

5 Omudâhwa washîzirwe amavurha, anarhòla oku mukò gw'eyo mpanzi, aguhêke omu kagombe k'endêko.

6 Ahòla omudâhwa anadobeka omunwe gwâge muli gulya mukò, alabemwo orhufendefende rhw'oluhêrero embere za Nyakasane agal'ijira ecuhâgizo c'okukangûla kali nda koshi embere z'ecisîka c'omu cirhînyiro c'akagombe k'endêko embere za Nyakasane.

* 4:3 4, 3 Oyo mudâhwa washîzirwe amavurha matagatîfu, anayimangîre oluhaga lwa bene wâbo n'okucîheba embere za Nnâmahanga ahâli ha bene wâbo boshi. Co cirhumire agwâsirwe abè buzira izâbyo, arhaluke abandî boshi, na ntyo, agwâsirwe okulama buzira câha (Lolà muli Hbr 5, 1). Okuheba amaboko oku irhwe ly'embâgwa babâgira embere za Nyakasane, kurhali kulonza mpu ecâha c'omuntu bacibarhuze eyo mbâgwa. Nka kwo byâli, kurhankacihashikîne okulya enyama y'ecintu cahambûliragwakwo ecâha (Rhulole 6, 18-19). Na kandi kurhankacihashikîne eco cintu bacihane nterekêro emwa Nyamuzinda acibâga mabî ga bantu balonzagya okucinywêsa. Okwo kuheba amaboko oku irhwe ly'embâgwa, cîri cijiro c'irhegeko ly'oburherekêre bw'ensingônolà (1, 4). Cîri cijiro ca kushushanya embâgwa n'owayirherekêra. Owarherekêra ashushane n'enterekêro. Owarherekêra acihâne yêne nterekêro emwa Nnâmahanga.

⁷ Omudâhwa anadêkereza mukò musungunu oku bikwi by'oluhêrero lw'okuyûdukiza enshangi embere za Nyakasane omu kagombe k'endêko, n'omukò gw'empanzi gusigîre gwoshi anagudubulira aha ciriba c'oluhêrero lw'okusingônolera, luyûbake aha lusò lw'akagombe k'endêko.

⁸ Yumvagi mashushi gahi g'eyo mpanzi yahânwa nterekêro oku byâha gayamvûlwa: olujimbi lubwîkira obulà, amashushi g'oku nyanya ly'eby'omunda goshi.

⁹ Ensiko zombi n'olujimbi lwa kulizo, n'olw'oku mifâmo yombi, omubumbuli gw'amashushi ayamvûla oku budiku n'oku nsiko.

¹⁰ Byoshi bibè nterekêro y'okushenga omurhûla, omudâhwa anayôkera ebyo bihimbi oku luhêrero lw'entererekêro mbâgwa.

¹¹ Ci oluhù lw'eyôla mpanzi, n'eminyafu yayo, haguma n'ecirhwe câyo, amagulu, amalà, n'ecihò câyo,

¹² eyo mpanzi oku enali gumaguma yoshi, anayibarhuza bayihêke kuli n'olugo bulya hali hantu hacîre, hantu hinjà, bayihise halya bak-abulira oluvù, bagal'iyisingônolera oku nshâli ndûlike muliro. Aho hantu hacîre bakabu-lira oluvù lwayagabira mavurha, ho bagwâsirwe okusingônolera eyo mpanzi.

B. Entererekêro y'okushukûla olubaga lwa bene Israheli lwoshi

¹³ Erhi ankabà olubaga lwa bene Israheli lwoshi lwo lwahemusire, omu kujira ecâha cibonera, omu kujira akantu kahanzîbwe n'amarhegeko ga Nyakasane ciru ankabà

olubaga lurhakutwiri ihuzihuzi,

14 olubaga lwanahâna enterekêro y'okushukûlwa eco câha, empanzi, cintu cinene c'omu bishwêkwa, cirhalikwo ishembo, lwayihâna erhi ankabâ ecôla câha camamanyîkana; banayihugira embere z'akagombe k'endêko.

15 Abashamuka b'olubaga, banalambûlira am-aboko gâbo oku irhwe ly'erya mpanzi, kandi banayibâgira embere za Nyakasane.

16 Omudâhwa washîzirwe amavurha anarhola oku mukò gw'erya mpanzi, anaguhêke omu kagombe k'endêko.

17 Agal'idobeka omunwe gwâge muli gulya mukò gw'erya mpanzi, agushahugize n'ecuhâgizo oku lusîka[†] kali nda embere za Nyakasane.

18 Analaba mukò musungunu oku bikwi by'oluhêrero luli embere za Nyakasane omu kagombe k'endêko. N'omukò gusigîre anagudubulira aha bikondo by'oluhêrero luli aha lusò lw'akagombe k'endêko.

19 Kandi anayamvûla amashushi goshi ga wampanzi, anagasingônolera oku luhêrero.

20 Erya mpanzi banayirherekêra nka kulya barherekêra empanzi y'okucêsa omunyabyâha. Ntyo kwo bâkazijira. N'omudâhwa, hano abâ amashenga, omu kuhûnira olubaga obwonjo, lwanababalirwa.

21 Kandi anahêka erya mpanzi enyuma z'olugo, bagal'iyisingônola nka kulya kw'entanzi. Eyo yo nterekêro y'okushukûla ebyâha by'olubaga

[†] 4:17 4, 17 Ebibliya Ntagatifu, Verbum Bible, Kinshasa 1992 edesire 'olusîka' aha mpu: 'nshabiriro'.

Iwoshi.

C. Enterekêro y'okushukûla omurhambo

²² Erhi ankabà omurhambo ye wajizire ecâha, omu kuhemukira Nyakasane buzira kumanya, bulya amavuna irhegeko lya Nyakasane, Nyamuzinda wâge, kwanarhuma ajira ecâha,

²³ nîsi erhi bankayish'imubwîra buzinda, oku kwo anahemusire ntyo, agwâsirwe okurherekêra ecihebe cirhalikwo ishembo.

²⁴ Analambûlira okuboko kwâge oku irhwe lya cirya cihebe, bagal'icibâgira halya barherekêrera embâgwa y'okurherekêrwa Nyamuzinda. Eri nterekêro y'okushukûla omunyabyâha.

²⁵ Omudâhwa, anayanka n'omunwe kuli gulya mukò gw'enterekêro y'okushukûla omunyabyâha, agulabe oku bikwi by'oluhêrero lw'enterekêro, n'ogundi anagudubulira aha bikondo by'oluhêrero.

²⁶ Kandi anasingônolera olujimbi lw'eco cihebe oku luhêrero nk'oku bajira enterekêro y'okushenga omurhûla. Kwo omudâhwa akaz'ishengera ntyo omurhambo. Hano abà amamusengerera obwonjo oku câha câge, anababalirwa.

D. Enterekêro y'okushukûla omuganda

²⁷ Erhi ankabà muganda kwônene omu lubaga ye wahemusire, omu kuvuna irhegeko lya Nyakasane, arhanali akutwire ihuzihuzi, anacîbihize bulya anajizire okuhandzîbwe n'irhegeko lya Nyakasane.

²⁸ Nîsi bakamubwîra buzinda kulya kubî kwâge, agwâsirwe okushukûlwa ecâha câge anajizire, ahâne empene erhalikwo ishembo.

²⁹ Analambûlira okuboko kwâge oku irhwe ly'eyo nterekêro y'okushukûlwa ebyâha, kandi agend'iyibâgira halya babâgira ezindi nterekêro.

³⁰ Omudâhwa anarhôla oku mukò gw'eyo nterekêro, anagulabe oku bikwi by'oluhêrero lw'entererekêro, ogundi agudubulire aha bikondo by'oluhêrero.

³¹ Anayamvûla olujimbi lwoshi, nk'oku bayamvûla olujimbi lw'entererekêro y'okushenga omurhûla, n'omudâhwa alusingônolere oku luhêrero, luhebe obuhumule bwinjà bw'okurhûliriza Nyakasane oku luhêrero. Omudâhwa kwo ajirira omuntu wa bene oyo, cibè cijiro c'okumuhûnira obwonjo, na ntyo ababalirwe eco câha.

³² Akabà cibuzi arhûla nterekêro ya bene eyo, analêrha omushîbuzi gurhalikwo izâbyo.

³³ Analambûlira okuboko kwâge oku irhwe ly'eyo nterekêro. Agal'ibâgira eyo nterekêro y'okushukûlwa aha babâgira ezindi nterekêro.

³⁴ Omudâhwa anarhôla mukò musungunu n'omunwe gwâge kuli eyôla nterekêro, agulabe oku bikwi by'oluhêrero lw'entererekêro.

³⁵ Kandi anayamvûla amashushi goshi nk'oku banayamvûla ag'omwâna-buzi w'entererekêro y'okushenga omurhûla. N'omudâhwa anagasingônolera oku luhêrero lw'entererekêro y'ishêga lisingônolere Nyakasane, kwo omudâhwa ajirira omuntu wajizire ecâha ntyo, agal'ibabalirwa.

*Agandi mango magumamagumà
g'okushukûlwa ecâha*

¹ Erhi hankajira owahirima omu câha, omutwî w'emmanja akahamagala omuhamîrizi n'oyo muhamîrizi akabula okuderha eby'okuli anabibwîne kandi erhi abimanyire, oyôla anacibarhuza obubî bwâge yêne.

² Kandi omuntu wahuma oku kantu kagalugalu, nk'omurhumba gw'ensimba ngalugalu, ogw'ecintu cishwêkwa cikalugalu, omurhumba gw'ebinyagâsi, oyo muntu amazira, amâjira ecâha.

³ Kwo kuguma n'ohemuka omu kuhuma oku bihûmânya by'omuntu, erhi ankabà arhamanyiri, nîsi erhi ankayîsh'imanya buzinda ago magalugalu, amâjira ecâha.

⁴ Omuntu omu kujalira buzira kusêza, erhi ankajira endahiro omu lucâli, nka arhamayiriri, buzinda bw'aho akahugûkwa, oyo naye ajizire ecâha omu kantu kaguma muli ebyôla.

⁵ Owacîhemula omu kantu kaguma muli ebyôla, kukwânîne ahûne obwonjo oku câha câge.

⁶ Kuli ecôla câha câge, analêrhera Nyakasane enterekêro y'ecishwêkwa cisungunu (mpene erhi cibuzi) n'omudâhwa anamujirira enterekêro y'okuhûna obwonjo oku câha câge.

⁷ Erhi ankabula, oli ecibuzi, oli empene y'okushukûlwa ebyâha byâge, analêrha mahali abirhi ga mpinga, nîsi erhi ngûkù ibirhi. Nguma ebè ntûlo oku byâha byâge, eyindi ebè nterekêro y'okubâgwa.

⁸ Anabilêrhera omudâhwa, naye arhang'ihâna enterekêro ntanzi y'okushukûla ebyâha, agal'izîka

kalya kanyunyi olûnu, kandi akanirole igosi, buzira kukatwa irhwe, arhakahumanulaga.

⁹ Anajira ecuhâgizo. N'omukò gw'erya nterekêro yanigagwa, anajà akangûlamwo omu marhambi g'oluhêrero, n'ogundi anagudwikiza oku bikondo by'oluhêrero. Eyo eri nterekêro oku byâha.

¹⁰ Akandi kanyunyi, anajiramwo enterekêro nsingônola nk'oku binarhegesirwe. Ntyo kwo omudâhwa agwâsirwe okujirira omuntu wa mwene oyo, na ntyo ecâha câge canababalirwa.

¹¹ Erhi ankabula ago mahali abirhi g'empinga nîsi erhi ezo ngûkû ibirhi, anarhûle ecigabi ca kali ikumi c'enshâno enozire y'omu kwâge ebè nterekêro oku byâha byâge, arhabulagiraga mavurha nîsi erhi nshangi oku nyanya, bulya eri nterekêro y'okushukûlwa ebyâha.

¹² Anahêkera omudâhwa eyo nshâno, n'omudâhwa anarhòlakwo ecifune, n'eyo nshâno anajiramwo enterekêro y'okusingônolwa oku byâha ajizire embere za Nyakasane.

¹³ Eyo eri nterekêro y'oku byâha ajizire muli kantu kalebe na ntyo anabibabalirwa. Enshâno asigîre yanabà y'omudâhwa, nk'oku binayêrekîre enterekêro y'entûlo.

Enterekêro y'okulyûla

¹⁴ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi:

¹⁵ Omuntu erhi ankabà mugalugalu, omu kujira ecâha c'obuhalanjisi akanyomanya oku bintu biyêrekîre enterekêro yajirirwa Nyakasane oyôla muntu anahyule engandabuzi y'omu busô bwâge, erya erhalikwo ishembo, erya yankabà

ya ngulo nyinjà, erhi yankagererwa oku ntûlo nyinjà y'omu ka-Nyamuzinda.

¹⁶ Biryà ayankaga oku nterekêro ntagatîfu, okunayûshûlakwo empyûlo y'ecigabi ca karhanu, agal'iyisha abidwîrhîre omudâhwa. Na ntyo omudâhwa anamujirire enterekêro y'okushukûlwa ebyâha, n'erya ngandabuzi y'empyûlo, go mango ankababalirwa ecôla câha.

¹⁷ Omuntu akahemuka, n'omu kuhemuka kwâge, akajira akantu kahanzîbwe n'amarhegeko ga Nyakasane buzira kumanya, oyo muntu yêne dolo agwêrhe obubî, yêne abarhwîre omuzigo gw'obubî bwâge.

¹⁸ Oyo muntu analêrhera omudâhwa oku nterekêro y'obubî bwâge, engandabuzi erhalikwo ishembo, y'omu busô bwâge, erya nyîshogwa. Omudâhwa anamushukûla kulya kuhemuka kwâge arhatwâga ihuzihuzi, na ntyo anababalirwa.

¹⁹ Eyo eri nterekêro y'okuhyûlira obubî bwâge, bulya oyo muntu anali okunali omu bubî embere za Nyakasane.

²⁰ Nyakasane ashub'ishambâza Mûsa muli ebi binwa:

²¹ Erhi omuntu ankahemuka, agomere Nyakasane omu kurheba owâbo oku kantu abîsibagwa, nîsi erhi oku cêgu, nîsi erhi ankarhebêba owâbo mpu bayongolokane akantu omu kushûma,

²² nîsi owarhôla akantu kâli kahezire, agal'ilahira oku arhakabwîne, kandi erhi alahire ebîra kuli bubî bulebe omuntu ahashire okujira.

²³ Omuntu akajira ecâha, canamuhindula ntyo

mubî. Agwâsirwe okugalula ebi anayansire, nîsi erhi ebi anasêzagya okuhâbwa busha: Ecêgu babîsagya, akantu kâli kahezire arhôlaga,

²⁴ kandi erhi oku kantu alahiraga ebîra. Anakayushûlakwo ecigabi ca karhanu, abul'igalulira nna kalya kantu kâge, kurhenga amango anal'ikola akagwêrhe.

²⁵ Kandi analerhera Nyakasane enterekêro y'okuhyûla, ebè ya ngandabuzi erhalikwo ishembo, y'omu bishwêkwa byâge, erya yankabà ya ngulo nyinjà, agal'iyihà omudâhwa, ebè nterekêro y'okuhyûla.

²⁶ Go mango omudâhwa ankamujirira enterekêro y'okushukûlwa embere za Nyakasane. Kandi anababalirwa ecâha câge, ciru cankaneneha.

6

Omukolo gw'omudâhwa amango g'enterekêro: ensirîra, enkalangè, okushukûlwa ebyâha, okulyûla, murhûla (kukuza Nyakasane, ciragâne, muhigo)

¹ Nyakasane ashub'ishambâza Mûsa muli ebi binwa, erhi:

² Ohè Aroni n'abagala erîra irhegeko: Alagi irhegeko ly'enterekêro y'ensirîra. (Yo nterekêro ekâyôrha yadurha muliro ngasi lusiku, enakaz'isirizibwa n'omuliro oku luhêrero,

obudufu bwoshi kuhika sêzi. N'omuliro gw'oku luhêrero gunakaz'iyôrha mutwâne)*.

³ Ngasi sêzi omudâhwa, hano abà amayambala akanzo kâge k'enondwè, n'ehikenyerwa hy'enondwè anaguka oluvù lw'eyo nterekêro yasingônokeraga oku luhêrero, aludekereze eburhambi bw'oluhêrero.

⁴ Aho anahogola erya myambalo yâge, ashub'iyambala ey'okugend'ikabulira lulya luvù lwayagabira ahantu hacîre, kuli n'olugo.

⁵ Omuliro gw'oku luhêrero lw'okusingônolera, gukâyôrha guyâsire buzira okuzima. Ngasi sêzi omudâhwa akaz'ilunda kwo enshâli, analambikekwo enterekêro, haguma n'amashushi g'enterekêro y'okushenga omurhûla.

⁶ Omuliro gw'ensiku zoshi gukaz'iyôrha gwayâka oku luhêrero, gurahanazimaga ciru n'eriguma.

⁷ Lolaga irhegeko ly'enterekêro nkalangwa: Muguma muli bene-Aroni anayisha ayidwîrhîre Nyakasane embere z'oluhêrero.

⁸ Anashamarha ecifune omu nshâno enozire badwîrhe, mvange n'amavurha n'enshangi yoshi y'enterekêro, agal'iyokera ebyo byoshi oku luhêrero, bibè nterekêro y'obuhumule bwinjà bw'okurhûliriza Nyakasane.

⁹ Ebyankasigala kuli erya nkalangwa, Aroni

* **6:2 6, 2** Amango g'Endagâno ya Mîra, okubakâg'ikarherekêra ngasi lusiku kurhashushanaga. Lolà muli Eze 46, 13-15 (nterekêro y'okusingônola, sêzi); 1 Bâm 16, 15, yo n'eyo nterekêro y'e sêzi; banayûshûlakwo ntûlo nguma (nterekêro ya nshâno) bijingo: Lub 29, 38-42; Mib 28, 2-8.

bône abagala banabirya, babirye nka mugati gurhalimwo lwango. Babirîre ahantu hatagatîfu, omu cirhînyiro c'akagombe k'endêko.

¹⁰ Mw'ogwo mugati barhakâg'iyokeramwo olwango, ciri cigabi câbo mbahire kuli eyo nterekêro. Kali kantu katagatîfu ako bwenêne, kwo kunali kuguma n'enterekêro y'okuhûna obwonjo oku byâha, kwo na kuguma n'enterekêro y'okulyûla.

¹¹ Ngasi mulume omu bâna ba Aroni analyakwo†. Lirigi irhegeko ly'ensiku zoshi oku iburha linyu na ngasi yêshi wankahumakwo anabà Mutagatîfu.

¹² Nyakasane ashambâza Mûsa amubwîra, erhi:

¹³ Alaga enterekêro Aroni n'abagala bâkaz'ijirira Nyakasane olusiku lwâbo lw'okushîgwa amavurha matagatîfu: Ecigabi ca kali ikumi c'omulà gw'enshâno enozire, ebè nterekêro y'ensiku n'amango, barhûle ecihimbi sêzi, n'ecindi cihimbi bijingo.

¹⁴ Yakaz'irheganyibwa aha lukalango haguma n'amavurha, wanalêrha omugati, oje waguvuna bihimbi bihimbi, n'okugurherekêra Nyakasane gubè gwa buhumule bwinjâ burhûliriza Nyakasane.

¹⁵ Omudâhwa washîgwa amavurha omu bâna ba Aroni kwo agwâsirwe okujira ntyo. Lyayôrha irhegeko ly'ensiku n'amango. Eyo nterekêro yajirirwa Nyakasane egwâsirwe ehwe yoshi yatumbûlira omugî enyanya.

† 6:11 6, 11 Lolà muli Lub 13, 2.

16 Enterekêro erhûzirwe n'omudâhwa, egwâsirwe okusingônolwa yoshi, barhalyagakwo ciru n'ehitya.

17 Nyakasane abwîra Mûsa, erhi:

18 Obwîre Aroni n'abagala ntyâla: Alagi oku mwakâjira nka mwarhûla enterekêro y'okushukûla abanyabyâha. Enterekêro Nyakasane arhûlwa ekâbâgirwa embere zâge halya bajirira enterekêro nsingônola. Kali kantu katagatîfu bwenêne.

19 Omudâhwa wahânaga enterekêro y'okushukûla ebyâha, yeki wankalya eyo nyama, ayirire ahantu hatagatîfu omu cirhînyiro c'akagome k'endêko.

20 Ngasi yêshi wankahuma oku nyama yayo, anabè Mutagatîfu. Erhi omukò gwâyo gwankashahukira oku mwambalo, halya gwashahukiraga hanagend'ishukirwa ahantu hatagatîfu.

21 Enyungu y'ibumba bayiyenderagamwo, kukwânîne eberwe, ci erhi ankabà nyungu ya mulinga yayenderagwamwo, kukwânîne bayicêse bwinjinjà omu kuyishuka n'amîshi.

22 Ngasi mulume muli bene-Levi, anahasha okulya kw'eyo nyama bulya kali kantu katagatîfu bwenêne.

23 Ci barhankalya enyama y'enterekêro yarhûlagwa oku kushukûla ebyâha, n'omukò gwâyo gwahêsirwe omu kagombe k'endêko bajiramwo olukangûlo, lw'okushukûla omu hantu hatagatîfu. Ci eyo nyama esingônolwe n'omuliro.

7

¹ Alaga irhegeko liyêrekîre enterekêro y'okulyûla ebyâha: Kali kantu katagatîfu bwenêne.

² Ho banagwâsirwe okubâgira enterekêro y'okulyûla ebyâha aha banayôrha babâgira enterekêro y'okusingônolwa, n'omudâhwa anabulagira omukò gwâyo omu marhambi g'oluhêrero.

³ Barherekêrerekwo olujimbi lwoshi, omucira, amashushi gabwîkira eby'omu nda,

⁴ barherekêrerekwo n'ensiko zombi, n'olujimbi luzibwîkira, n'olwa oku mifâmo yombi, olujimbi lubà oku budiku haguma n'olw'oku nsiko.

⁵ Omudâhwa asingônolere ebyo bigabi oku luhêrero, nka nterekêro ya muliro, yarherekêrwa Nyakasane. Erigi nterekêro ya kulyûla.

⁶ Ngasi bûko mulume muli bene-Levi, analya oku nyama zâyo, anayirîre ahantu hatagatîfu, bulya buli bwangà butagatîfu bwenêne. Ebigabi omudâhwa ayôrhana

⁷ Enterekêro y'okuhyûla kuguma ejirwa n'okushukûla ebyâha. Irhegeko linali liguma kuli zombi. Enyama yabâgagwa yabà y'olya mudâhwa warherekêraga eyo ntûlo y'okulyûla.

⁸ Embâgwa omuntu alêrheraga omudâhwa mpu amuhânire nterekêro, oluhù lwâyo lwayîsh'ibà lw'olya mudâhwa.

⁹ Ngasi nterekêro yakalangiragwa omu cibekenge c'omuliro, kandi erhi omu nyungu, nîsi erhi aha lukalango enali y'olya mudâhwa warherekêraga.

¹⁰ Ngasi nkalange n'amavurha, nîsi erhi ntale, enali ya bene Aroni boshi, ngasi muguma nk'owâbo bakaz'ihâbwa ecihimbi ciyumânîne.

¹¹ Alaga irhegeko ly'omurhûla bakaz'irherekêra Nyakasane.

¹² Erhi ankabà eri nterekêro y'okukuza Nyakasane, banayûshûlako enterekêro y'okuvuga omunkwa, haguma n'orhugati rhwa ngasi lubero rhurhalimwo lwango, rhukalange n'amavurha, n'enshâno y'orhugati ebè ndobeke omu mavurha.

¹³ Kuli rhulya rhugati rhwayûshûlagwa oku nterekêro y'omurhûla, banayûshûlakwo n'omugati gubumbugusire, nagwo gubè guyushwîre enterekêro y'okushenga omurhûla.

¹⁴ Banarherekêra Nyakasane higati higuma higuma kuli ngasi lubero. Rhulya rhugati rhwanayîsh'ibà rhw'omudâhwa wagend'ijira olukangûlo lw'omukò gw'erya nterekêro y'omurhûla.

¹⁵ Enyama z'erya nterekêro y'omurhûla zanalibwa olwo lusiku lwonênè ya-narherekêragwamwo. Ntâco cahika kuca sêzi.

B. Enterekêro y'okuyûkiriza eciragâne nîsi erhi muhigo

¹⁶ Erhi ankabà eri nterekêro y'okuyûkiriza eciragâne nîsi erhi omuhigo, banayiryakwo olusiku lwonênè yarherekêragwa, nîsi erhi ciru na kuca.

¹⁷ Ebyankasigala kuli eyo nterekêro, olusiku lwa kasharhu, binasingônolwe n'omuliro.

Irhegeko ly'okurhûla.

¹⁸ Erhi omuntu ankalya oku nyama y'enterekêro yâge y'omurhûla olwo

lusiku lwakasharhu, eyi nterekêro erhankaciyankirirwa, olya wayihânaga arhankaci'yîbukwa. Bakola bayizizize na ngasi yêshi wankayiryakwo obubî bwanamuyahukira.

¹⁹ Enyama yahisire oku bintu bigalugalu, erhankacirîbwa, enasingônolwe n'omuliro. Ngasi muntu orhalikwo bubî buci anahasha okulya kw'eyo nyama y'omurhûla.

²⁰ Erhi omuntu ankabà ahumanyire agal'ilya kuli erya nyama y'enterekêro y'omurhûla barhûlaga Nyakasane, agwâsirwe okukagwa omu lubaga lwâbo*.

²¹ Na ngasi yêshi ohumire oku bintu bigalugalu, bibè bya muntu bibè bya nsimba, erhi bya kandi kantu k'okuhumânya, agal'icîshomya okulya oku nterekêro y'okushenga Nyakasane omurhûla, oyôla anakagwe omu lubaga lwâbo.

²² Nyakasane abwîra Mûsa, erhi:

²³ Obwîre bene Israheli, erhi: Irhondo murhahîraga mukalya olujimbi lw'enkafu, olw'ecibuzi nîsi erhi olw'empene.

²⁴ Amashushi g'ecintu cacîhozagya, nîsi erhi g'ecamayîrhwa n'ensimba, mwanagakolêsa oku bindi, ci murhagalyagakwo.

²⁵ Bulya ngasi wankalya oku mashushi g'ecintu barherekêraga Nyakasane anakagwe omu lubaga lwâbo.

²⁶ Murhankalya omukò gw'oli orhunyunyi,

* **7:20 7, 20** Omuntu okukagwa omu lubaga lwâbo, ci bwenêne oku muntu wabâga omu irungu nka Buyahudi, kwo kwanali nka kula bankanatwira omuntu olubanja mpu afê. Bulya ntà murhûla ankabona yêne yêne omw'irungu, lolà 7, 24.

oli ogw'ebintu n'ogw'ensimba ngasi aha mwankayûbaka hoshi.

²⁷ Owankalya omukò mulebe, banamukage omu lubaga lwâbo.

Ebigabi omudâhwa ayôrhana

²⁸ Nyakasane ashambâza Mûsa, erhi: Obwîre bene Israheli ntyâla:

²⁹ Ngasi yêshi wankanayisha al'irhûla Nyakasane enterekêro y'omurhûla, agwâsirwe okuyûshûla ecihimbi c'eyo nterekêro oku ntûlo y'okushenga omurhûla.

³⁰ Anayisha afumbasire omu maboko gâge birya byarhûlwa Nyakasane, kwo kuderha analêrha amashushi g'oku nkolo. Analêrha n'enkolo yo ayish'irhûla Nyakasane.

³¹ Omudâhwa anasingônolera galya mashushi oku luhêrero, n'Aroni bône abagala bahâbwe enkolo.

³² Kuli eyo nterekêro, mwakaz'iyûshûlakwo okugulu kulyo, kubè kw'omudâhwa.

³³ Olya warherekêraga omukò n'amashushi muli bene Aroni, anahâbwa okwo kugulu kulyo. Gwo mwanya gwâge.

³⁴ Oku ntûlo ya bene Israheli, ncîhalîre eyi myanya: Okugulu n'enkolo, mbihîre omudâhwa Aroni n'abagala. Eryo liri irhegeko ly'ensiku zoshi kuli bene Israheli.

Okushwinja

³⁵ Eco co cigabi ca Aroni oku nterekêro nsingônola, na kandi co c'abagala olusiku Aroni abayêrekana emwa Nyakasane mpu babè badâhwa bâge.

³⁶ Co cigabi Nyakasane arhegesire abadâhwa okukâhâbwa na bene Israheli eco kurhenga olusiku lw'okuyimânikwa n'amavurha. N'okwo kwayôrha irhegeko ly'ensiku n'amango, oku iburha lyâbo lyoshi.

³⁷ Lyo irhegeko mmuhîre eryo, oku nterekêro nsingônola, n'oku y'enkalangè, oku nterekêro y'okushukûlwa ebyâha, n'ey'okulyûla oku byâha, oku y'okuyîmikwa, n'oku y'okushenga omurhûla.

³⁸ Ntyo kwo Nyakasane arhegesire Mûsa oku ntondo ya Sînayi, olusiku àhâga bene Israheli amarhegeko g'okuhâna entûlo zâbo, erhi bali omu irungu ly'e Sînayi.

II. Okuyîmikwa n'amavurha kw'abadâhwa

8

Enterekêro y'okuhà Aroni n'abagala ecikono c'obudâhwa

¹ Nyakasane ashub'ibwîra Mûsa, erhi:

² Orhôle Aroni boshi n'abagala, orhôle emyam-balo, amavurha matagatîfu, orhôle empanzi y'enterekêro y'okushukûla ebyâha, orhôle engandabuzi zombi, n'ecirhimbiri c'emigati erhal-imwo lwango.

³ Oshubûze olubaga lwoshi, lushimânane aha kagombe k'endêko.

⁴ Mûsa anacijira nk'oku Nyakasane amurhegekaga. Olubaga lwajà aha kagombe k'endêko.

⁵ Mûsa anacibwîra olubaga, erhi: «Yumvagi ebi Nyakasane anarhegesire okujira.»

⁶ Mûsa ashegereza Aroni n'abagala embere zâge, abashuka n'amîshi.

⁷ Anaciyambika Aroni akanzo, akasêza n'omushumi, ahirakwo n'ecishûli n'omwirhêro n'omushumi gwâgwo.

⁸ Amuzonza omushumi gw'omwirhêro, lyo gumusêrakwo, amuyambika omuroha gujagalîre «Urim na Tummim»*.

⁹ Amwambika ishungwè ly'obukulu, linaganyirekwo olugole lw'amasholo, co cimanyîso c'okuyimânika enterekêro ntagatîfu nk'oku Nyakasane anarhegekaga Mûsa.

¹⁰ Mûsa ayanka amavurha matagatîfu agal-abamwo endâro ya Nyakasane na ngasi byoshi byalimwo.

¹¹ Akangûla oluhêrero kali nda, analushîga amavurha matagatîfu kuguma n'orhulugu rhwal-imwo rhwoshi, kandi n'olwôgero n'ensigiko zâlwo lyo abigisha.

¹² Mûsa adubulira amavurha matagatîfu oku irhwe lya Aroni, amushîgago omu kumugisha.

¹³ Mûsa ashegeza emunda ali, bagala ba Aroni, abayambika orhwanzo n'emishumi, anabayambika orhusirha nk'oku Nyakasane anal'imurhegesire.

¹⁴ Enyuma zâbo alêrha empanzi y'enterekêro y'okushukûla ebyâha. Aroni bona abagala ba-

* **8:8 8, 8** Urim: bulangashane; na Tummim: bwimâna: Biri birugu, rhubuye rhubirhi rhuli omu nshoho omudâhwa akâg'iyambalira oku cifuba amango ajâ embere za Nyakasane; amango g'obulêbi bw'okulonza okuyumvîrhiza obulonza bwa Nyakasane (Rhulole muli 1 Sam 14, 41; Mig 16, 33).

nacilambulira amaboko gâbo okw'irhwe ly'erya mpanzi.

¹⁵ Mûsa ayibâga, anarhola omukò n'omunwe gwâge, agulaba oku mahembe g'oluhêrero, n'omu marhambi goshi, acêsa oluhêrero; adubulira ogundi mukò gwasigalaga aha bikondo by'oluhêrero, anacilugisha omu kujirirakwo enterekêro y'okushukûla ebyâha.

¹⁶ Buzinda bw'aho arhola amashushi gabwîkira eby'omu nda byoshi, olujimbi lwa oku budiku, n'ensiko zombi n'olujimbi lwâzo, Mûsa abiyokera oku luhêrero.

¹⁷ Ci eyo mpanzi, oluhù lwâyo, eminyafu, n'ecihò câyo aj'ibiyokera eburhambi bw'olugo, nk'oku Nyakasane anal'irhegesire Mûsa.

¹⁸ Mûsa ashegeza engandabuzi y'enterekêro y'okusingônolwa, Aroni n'abagala, banaciyil-ambûlirakwo amaboko gâbo oku irhwe.

¹⁹ Mûsa anaciyibâga, n'omukò gwâyo agudubulira omu marhambi goshi g'oluhêrero.

²⁰ Anacikobola erya ngandabuzi myanya myanya. Mûsa asingônola ecirhwe n'erya myanya n'olujimbi.

²¹ Bashuka n'amîshi amalà n'ebishugulu; Mûsa ayokera ntyo erya ngandabuzi oku luhêrero yas-ingônoka, yabà nterekêro nsingônole, ya buhumule bwinjà, yo nterekêro eyôcîbwe n'omuliro, nterekêro ya Nyakasane nk'oku anarhegekaga Mûsa.

²² Anacishegeza erya yindi ngandabuzi, yo ngandabuzi y'enterekêro y'okuyîmika Aroni n'abagala. Aroni n'abagala banacilambulira amaboko oku irhwe lyâyo.

²³ Mûsa anaciyibâga, ayanka oku mukò gwâyo, agulaba oku kurhwiri kulyo kwa Aroni, n'oku cunkumwe câge c'ekulyo n'oku ino linene ly'ekulyo.

²⁴ Ashegeza bagala ba Aroni emunda ali, aj'alâba okurhwiri kwâbo kulyo, ecunkumwe câbo c'ekulyo n'ino lyâbo linene na gulya mukò. Okubundi Mûsa anacidubulira omukò gwasi-galaga omu marhambi g'oluhêrero.

²⁵ Anaciyanka amashushi, omucira, olujimbi lubwîka eby'omu nda, olw'oku budiku, ensiko zombi n'amashushi gâzo, n'okugulu kulyo.

²⁶ Na muli cirya cirhimbiri c'emigati erhalimwo lwango câli embere za Nyakasane, arhòlamwo ehigati hirhalimwo lwango, n'ehigati hikalange n'amavurha n'ehindi higati hy'olununîrizi; ebyôla byoshi abidêkereza oku mashushi na kuli kulya kugulu kulyo.

²⁷ Anacibimoleka Nyakasane akabimogamoga nka nterekêro yamogwa embere za Nyakasane kandi abihira omu maboko ga Aroni n'aga abagala.

²⁸ Mûsa abirhenza omu maboko gâbo, abisingônolera oku luhêrero. Yali nterekêro y'okuyimânikwa na ya buhumule bwinjà y'okusîmîsa Nyakasane, bintu bya kusingônolera Nyakasane.

²⁹ Mûsa ayanka enkolo y'erya ngandabuzi, ayimoleka Nyakasane, nka nterekêro yamogamogwa embere za Nyakasane. Co câli cigabi ca Mûsa ca kuli erya ngandabuzi y'okuyimânika nk'oku Nyakasane amurhegekaga.

³⁰ Mûsa anacirhôla kuli galya mavurha mata-gatîfu na kuli gulya mukô gwàli oku luhêrero, abishahulizakwo Aroni n'abagala n'emyambalo yâbo.

³¹ Mûsa anacibwîra Aroni bona abagala, erhi: «“Muyendere enyama aha muhango gw'akagombe k'endêko; ahôla ho mwanayilira n'omugati guli omu cirhimbiri c'okuyîmika nka oku narhegekaga erhi nderha”, nti: “Aroni bône abagala bakaz'iyirya”.

³² “N'ebisigaliza by'erya nyama n'omugati, mu-biyôce bisingônoke n'omuliro”.

³³ “Mujire nsiku nda buzira kuhuluka omu kagombe k'endêko kuhika ensiku z'okuyîmikwa kwinyu zihwe; bulya okuyîmikwa kwinyu kugwâsirwe okushinga nsiku nda”.

³⁴ “Ebi mujiriwe ene, Nyakasane arhegesire okumujirira byo nsiku nda, lyo mushukûlwa bwinjinjà”.

³⁵ “Mukâbêra nsiku nda, mûshi na budufu aha lusò lw'akagombe k'endêko; mushimbe amarhegeko ga Nyakasane goshi, lyo murhag'ifà. Ntyo kwo narhegesirwe.”»

³⁶ Aroni n'abagala bajira kulya Nyakasane arhegekaga Mûsa kwoshi.

9

Okurhondêra omukolo gw'obudâhwa kwa Aroni n'abagala

¹ Oku lusiku lwa kali munâni. Mûsa ahamagala Aroni, abagala n'abagala b'omu Israheli

² abwîra Aroni, erhi: «Oyanke akanina k'omudege kabè nterekêro y'okushukûla ebyâha, n'engandabuzi ebè nterekêro ya okusingônola, byombi birhabâga kwo ishembo lici, obirherekêre Nyakasane.

³ «Obwîre bene Israheli ntyâla», erhi: «Murhôle ecihebe c'okujira enterekêro y'okushukûla ebyâha, akanina n'omwâna-buzi wa mwâka muguma. Byombi birhabâgakwo ishembo, mubirhûle nterekêro y'okusingônolwa».

⁴ «Muyanke empanzi n'engandabuzi mubirhûle nterekêro y'okushenga omurhûla, kubibâgira Nyakasane munarherekêre enkalangé yarhobagwa n'amavurha, bulya ene Nyakasane amubonekera».

⁵ Banaciyisha badwîrhe embere z'akagombe k'embugânano ebi Mûsa anarhegekaga; olubaga nalwo lwayegera lwadêka embere za Nyakasane.

⁶ Okubundi Mûsa anacibabwîra, erhi: «Mujire oku Nyakasane amurhegeka, na ntyo mwabona irenge lyâge».

⁷ Mûsa abwîra Aroni, erhi: «Yegera oluhêrero, orherekêre enterekêro yâwe y'okushukûlwa ebyâha, n'enterekêro yâwe nsingônola kuli we wênene na oku nyumpa yâwe, n'oku lubaga lwoshi. Yêrekanaga entûlo y'olubaga onalujirire enterekêro y'okushukûlwa ebyâha, nka kulya Nyakasane anarhegekaga».

⁸ Aroni ayêgera oluhêrero, aniga akanina k'enterekêro y'okushukûlwa ebyâha. Yo nterekêro yâge yênene.

⁹ Bene Aroni erhi babà bamamuhêreza omukò, agudobekamwo omunwe alabamwo amahembe

g'oluhêrero, n'ogundi agudubulira aha bikondo byâlwo.

¹⁰ Oku luhêrero asingônolera kwo olujimbi, ensiko, amashushi g'oku budiku bwa erya mbâgwa y'okushukûla ebyâha nka oku Nyakasane anarhegekaga Mûsa.

¹¹ Ci eminyafu n'oluhù byasingônolerwa enyuma ly'olugo.

¹² Aniga enterekêro y'okusingônola. Na bene Aroni erhi babà bamamuhêreza omukò, agushahuliza oku luhêrero, n'omu marhambi goshi.

¹³ Bamuhêreza enterekêro nsingônola, erhi babà bamayirhondôla myanya myanya bamuhêrezayo haguma n'ecirhwe, naye abisingônolera oku luhêrero.

¹⁴ Ashuka eby'omu nda n'ebishugulu n'amîshi, abisingônolera oku luhêrero haguma n'erya mbâgwa.

¹⁵ Kandi ahâna enterekêro y'okushukûla olubaga, ayanka ecihebe cal'ihanyirwe n'olubaga c'okujira enterekêro y'okushukûla ebyâha byâlwo. Erhi abà amacibâga, ajiramwo enterekêro y'okuhyûlira ebyâha nka kulya anajiraga entanzi.

¹⁶ Ayêgeza erya nterekêro nsingônola, ajira nka kulya birhegesirwe.

¹⁷ Erhi ayûs'iyegeza enterekêro y'okukalangwa, ashamarhakwo ecifune, acisingônolera oku luhêrero oku nyanya z'eyo mbâgwa y'esêzi.

¹⁸ Buzinda abâga empanzi n'engandabuzi nka nterekêro y'okushengera olubaga omurhûla, bene Aroni bamuhêreza omukò, agudubulira omu marhambi goshi g'oluhêrero.

¹⁹ Arhôla olujimbi lwa erya mpanzi n'olwa erya ngandabuzi haguma, omucira, amashushi g'oku mucira, ensiko n'amashushi g'oku budiku.

²⁰ Alambika byoshi oku rhumême, byoshi abilangika oku luhêrero anabisingônola.

²¹ Kandi Aroni amoleka Nyakasane rhulya rhumême n'okugulu kulyo, akabimogamoga nka oku Nyakasane anali arhegesire Mûsa.

²² Obwo Aroni anacilambûlira amaboko gâge oku lubaga, alugisha, agal'ibunguluka erhi amâhâna enterekêro y'okushukûlwa ebyâha, kuguma n'enterekêro y'okushenga omurhûla.

²³ Mûsa boshi n'Aroni, banacijà omu kagombe k'endêko, barhengamwo, bagisha olubaga, n'irenge lya Nyakasane lyabonekana omu lubaga lwoshi.

²⁴ N'omuliro gwayâkaga embere za Nyakasane, gwalya erya mbâgwa na galya mashushi, olubaga erhi lubona okwo, lwabanda orhuhababo rhw'omwîshingo, boshi bafukamiriza, bahisa akamalanga oku idaho.

10

Amarhegeko g'enterekêro

¹ Bene Aroni: Nadabu na Abihu, banacirhôla ngasi muguma ecitumbûkizo câge bahiramwo omuliro n'erhi babà bamâhira obukù kuli gulya muliro, oku gurhamanyikini* gurhanarhegesirwi na Nyakasane bagal'iguhêka embere zâge.

* **10:1 10, 1** Muliro gurhamanyikini, bulya gurharhengereraga aha luhêrero.

² Lêro engulumira y'omuliro yanacimanuka emalunga embere za Nyakasane yabamirangusa, bafîra ntyo embere za Nyakasane.

³ Mûsa anacibwîra Aroni, erhi: «Byo Nyakasane aderhaga ebi galya mango arhurhôngaga, erhi: “Nnonza obutagatîfu bwâni bubonekane muli abanyegêra; nnonza n'irenge lyâni libonekane embere ly'olubaga lwoshi”». Aroni aguguma.

⁴ Mûsa ahamagala Mishaheli na Elisafani mwene Uzieli mwishè wa Aroni, anacibabwîra, erhi: «Yêgeri muhêke benewinyu embuga, kulî kw'ahatagatîfu, na kulî kw'olugo».

⁵ Banaciyegera, bagenda babajagajagira omu rhwanzo rhwâbo kuhika emuhanda gw'ecihando nka kulya Mûsa anarhegekaga.

⁶ Mûsa ashub'ibwîra Aroni n'abagala, Eleyazari na Itamari, erhi: «Mumanye mwankaderha mpu mwashambûla emviri[†] zinyu, nîsi mpu mwabera emyambalo yinyu, murhafa, lubaga lwoshi Nyakasane abêrire burhè. Bene Israheli boshi balakira bene winyu bahyaga n'omuliro gwa Nyakasane.

⁷ “Ci mwêhe murhahîraga mukarhenga aha kagombe k'endêko, lyo murhag'ifà, bulya mulikwo amavurha matagatîfu ga Nyakasane”». Banacishimba akanwa ka Mûsa.

⁸ Nyakasane ashambâza Aroni, aderha, erhi:

[†] **10:6 10, 6** Abayahudi bakâg'ishambûla emviri zâbo, zishalame oku irhwe hali n'amango bakâg'izikungûla, babere n'emyambalo yâbo. Nyamuzinda ahanzize Aroni mpu arhayôrhaga nk'oli omu mishîbo bâna bâge barhumire, bulya nyamuzinda wabahaniraga obugamba bwâbo.

9 «Orhakazâg'inywa idivayi nîsi erhi cindi cinyôbwa cilalusa, we n'abâna bâwe boshi nka mwaja omu kagombe k'endêko, lyo murhag'ifà. Liri irhegeko oku bûko bwinyu boshi emyâka n'emyâka.

10 “Kwo mwanakaz'ijira ntyôla amango muli mwaberûla ebitagatîfu n'ebirhali bitagatîfu

11 N'amango muli mwayigîriza bene Israheli amarhegeko Nyamubâho ajiraga anagaha Mûsa mpu ammunanyise go”».

12 Mûsa anacibwîra Aroni, Eliezari na Itamari, bo bâna Aroni alicisigaline, erhi: Muyanke ngasi bisigîre oku nterekêro yajiragwa n'omuliro embere za Nyakasane, mubirye birhanalimwo lwango. Mubilîre embere z'oluhêrero bulya buli bwangà butagatîfu.

13 Mwakaz'ibilîra ahantu hatagatîfu; co cikono câwe eco mwene bagala bâwe, oku ishêga lya Nyakasane. Ntyo kwo narhegesirwe.

14 Na kandi, mukâlira ahantu hinjà, we na bagala bâwe na bâli bâwe mweshi, enkolo mwamolekaga Nyakasane omu kuyimogamoga, n'okugulu bamukobôleraga, bulya eyo myanya emuberûlîrwe mwe na bagala na bâli bâwe, oku nterekêro z'omurhûla za bene Israheli.

15 Okugulu kukobôle n'enkolo, birya biyisha haguma n'olujimbi lw'okusingônolwa, byamayus'imolekwa Nyakasane omu kumogamogwa embere zâge, byakaz'ibà byâwe mwene bagala bâwe. N'okwola kwayôrha irhegeko lya Nyakasane ensiku n'amango nka oku anarhegekaga.

16 Mûsa adôsa olwa cirya cihebe cabâgiragwa

okushukûla ebyâha: Yajewe! Coshi càsingônosire! Aho anacikunirira Eliezari na Itamari, bene Aroni balicisigire, ababwîra, erhi:

¹⁷ Carhumire murhalira erya mbâgwa yarherekêragwa okushukûla ebyâha, ahantu hatagatîfu? Bulya buli bwangà butagatîfu. Na Nyakasane amuhirebwo lyo mukaz'irhenza ebyâha bya olubaga omu kukaz'ilujirira enterekêro y'okulyûla ebyâha embere za Nyakasane.

¹⁸ Omu kubà omukò gw'eyi mbâgwa gurhahêsirwi ahantu hatagatîfu, mwâli mugwâsirwe okulya enyama zâyo nka kulya nanarhegekaga.

¹⁹ Aroni abwîra Mûsa, erhi: Lolà oku ene bahânyire enterekêro y'okushukûla ebyâha, kandi bajira enterekêro nsingônola embere za Nyakasane Niono nciryaga kuli eyo mbâgwa y'okushukûla ebyâha, ka kwankabire kwinjà embere za Nyakasane?

²⁰ Mûsa ayumvîrhiza ebyo binwa byanamusîmîsa.

III. Amarhegeko gayêrekîre ebihumânya n'ebirhahumânya

11

Ebintu bigalugalu n'ebirhali bigalugalu

¹ Nyakasane ashambâza Mûsa na Aroni, anacibabwîra, erhi:

² Mugend'ibwîra bene Israheli, erhi: Alagi ebintu mwakaz'ilya omu bintu byoshiby'ahôla igulu.

³ Ngasi nsimba egwêrhe ensenyi zigabanyikîne, nsenyi mberange zirya zigwêrhe nyûnu ibiri n'akabà enavuguse, mwanayilya.

⁴ Ci kwônene lolagi zihi muli ezo zivûgusa erhi nîsi erhi ezigwêrhe ensenyi zigabikine zihi murhankalya, nka engamiya zivûgusa ci zirhajira nsenyi zigabikine, eyo rhuyilole nka ngalugalulu kuli mwe.

⁵ Kuguma murhakâg'ilya wibari evûgusa ci erhajira lusenyi lugabikîne, eyôsire eri ngalugalulu kuli mwe.

⁶ Kuguma ntà kulya enshenzi, evûgusa ci erhajira lusenyi lugabikîne, muyihanzîbwe.

⁷ Kwo na kuguma murhakâg'ilya engulube, egwêrhe olusenyi lugabanyikîne na nyûnu ibiri, ci kwônene erhavûgusa, muyihanzîbwe, bulya eyôsire eri ngalugalulu kuli mwe.

⁸ Murhahîraga mwalya enyama z'ebyo, murhanahumaga oku murhumba gwa byo nka zifîre. Muzihanzîbwe, ziri ngalugalulu.

⁹ Alagi ehi mwakaz'ilya, omu nsimba zoshi zilama omu mîshi: ngasi zigwêrhe olufuke, amagamba n'omugâra, zibè z'omu nyanja, zibè z'omu marhuli, ezôla mwanahasha okuzilya.

¹⁰ Ci mumanye mwankanalya ebirhagwêrhi masembè, kandi erhi magamba, bibè biyôga omu nyanja eri by'omu nyîshi, omu nsimba zoshi zinyagârha omu mîshi na omu ngasi by'obuzîne bibâmwo.

¹¹ Ezôla muzilole nka za kuhumânya, murhankalya enyama zâzo, murhankanahuma oku mirhumba yazo. Emirhumba yazo emujire enshishînye.

12 Ngasi by'omu mîshi birhagwêrhi masembe n'amagamba bikamujira enshishînye.

13 Lolagi omu nyunyi, ezi mwakabà nshishinye z'okulya: ntâye wazilyaga bulya ziri za nshishinye: ikozi, cigukuma, n'akadûrha.

14 Lubaka, na ngasi bûko bwa kadûrha.

15 Ngasi bûko hungwe.

16 Kuguma enyunda, kahenè, enkongoro na ngasi bûko bwa lubakà.

17 Murhahîraga mukalya ecirifûfu, kadubamahiri, omwimâna,

18 omuhangâli, enyange, cigukuma mwêru.

19 Murhakâlya hangâli, na ngasi bûko nyunyi z'emirundi mirîrî, hudihudi na kubukubu.

20 Ngasi hinyagâsi hibalala, erhi hiyandalira oku magulu, mubè nshishinye yabyo.

21 Omu binyagâsi bigwêrhe amashala, bigenda n'amagulu, mwanalya birya bijira eminengene y'okucanuka oku idaho.

22 Lolagi mulibyo ebi mwankalya: ngasi bûko bwa mahanzi, ngasi bûko bwa nzige, ngasi bûko bwa minûnu, ngasi bûko bwa minshekè.

23 Ngasi binyagâsi bijira amashala, binayandalira oku magulu anni, ebyo byoshi mubibè nshishinye.

24 Okuhuma oku bintu bigalugalu byanarhuma mwahemuka. Ngasi wankahuma oku murhumba gwâbyo, oyôla anabà ahemusire kuhika bijingo.

25 Ngasi yêshi wabarhule omurhumba gwâbyo, agwâsirwe okushuka emyambalo yâge, erhi anaciyosire muhemule kuhika bijingo.

²⁶ Ci ensimba zijira ensenyi zirhali mberange, zirhanavugusa, ezôla zibè ngalugalu kuli mwe. Ngasi yêshi wankazihumakwo, erhi amâcîhemula.

²⁷ Omu nsimba za magulu anni, zikal'ijà zajunjuka nka zagenda, ezo nazo ziri ngalugalu kuli mwe. Ngasi yêshi ohuma oku murhumba gwâzo, oyôla erhi amazira kuhika bijingo.

²⁸ Na ngasi yêshi wankaheka omurhumba gwâzo, agwâsirwe okushuka emyambalo yâge, kandi anayôrha azizire kuhika bijingo. Ziri ngalugalu.

²⁹ Lolagi omu nyandazi, ezimuzizire: enfuko, omulindye, na ngasi bûko bwa musherebera.

³⁰ Namushushu, lumve, kadubankula, ecibulubulu.

³¹ Ezo zoshi zimuzizire, na ngasi yêshi ozihumakwo erhi amacîhemula anayôrhe azizire kuhika bijingo.

³² Ngasi kantu kankarhogerakwo omurhumba gwa nguma mulizo, kanazira: ngasi cirugu ca murhi, omushangi, oluhù, enshoho, na ngasi kandi kalugu. Bigwâsirwe bishukwe omu mîshi bigal'iyôrha bihemusire kuhika bijingo na buzinda byanabà birugu binjà.

³³ Erhi byankarhogerera omu ndalâlâ y'ecirugu c'ibumba, ngasi biri omu ndalâlâ yaco, byanazira, kandi mwacinabera

³⁴ Ngasi biryo, byâli muli cirya cirugu ciru byankashukwa n'amîshi, na ngasi cinyôbwa calimwo, ebyo erhi bikola bizizire, ciru ankabà càli cirugu cinjà.

³⁵ Ngasi kalugu omurhumba gwâbyo

gwankarhogerakwo, kanazire, amasiga, goshi gajonjagwe, bulya gakolagazizire lwoshi.

³⁶ Ci amaliba, ecirhûla c'amîshi, enyanja zoshi, byôhe byanayôrha bicîre; ci owahuma oku murhumba gwa nyandazi nguma mulizo, anazira.

³⁷ Erhi murhumba muguma gwa mulizo gwan kahika oku mburho, erhankahumâna.

³⁸ Ci erhi emburho yankabà ebombîre n'amîshi, murhumba gwa nyandazi nguma mulizo gukal'ihika kuliyo, eyôla mburho enazire.

³⁹ Erhi cintu cilebe muli birya mukomerera okulya cankafà, owankacihumakwo yêshi anayôrhe mugalugalu kuhika bijingo.

⁴⁰ Owankalya oku murhumba gwâco, oyôla agwâsirwe okushuka emyambalo yâge, agal'iyôrha mugalugalu kuhika bijingo. Naye owankabarhula omurhumba gwâco, agwâsirwe okushuka emyambalo yâge anayôrhe mugalugalu kuhika bijingo.

⁴¹ Mukazibà n'enshishînye oku kantu kacîbulula n'enda oku idaho, bulya birhankalibwakwo.

⁴² Murhahîraga mukalya ebintu bibulula enda oku idaho, abè zirya zanyagârhira kuli magulu anni, nîsi erhi kuli magulu manji, bulya ezôla zoshi ziri za kulâbwa nka za nshishinye.

⁴³ Mumanye mwankacîhemula n'ebyo binyagâsi, mumanye mwankanahemuka erhi byo birhuma.

⁴⁴ Bulya nie Nyakasane, Nyamuzinda winyu, mwacêsîbwe mwanahinduka bimâna bulya niono ndi mwimâna, mumanye

mwankanacîhemula n'ebyo binyagâsi bija byacîbulula oku idaho.

⁴⁵ Nêci, nie Nyakasane, wammukûlaga e Mîsiri, nti mbè Nyamuzinda winyu, mubè bimâna bulya ndi mwimâna.

⁴⁶ Eri ly'irhegeko lyêrekîre ebintu by'amagulu anni, orhunyunyi, ngasi hizîne hiyôga omu mîshi, ngasi nsimba zicîbulula n'enda oku idaho.

⁴⁷ Ntyo, mwanahasha okukaz'imanya ebiri bigalugalu n'ebiri binjâ, ensimba yankalîbwa n'erhankalîbwa.

12

Okushukûlwa kw'omukazi oli omu buzire

¹ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi:

² Ojîbwîra Bene Israheli, erhi: Omukazi erhi ankaburha omwânarhabana anabêre aha kabazîre nsiku nda. Anacîlange nk'oku ali ayôsire amango ali omu mugongo.

³ Oku lusiku lwa kali munâni omwâna anaj'ikembûlwa.

⁴ Cikwônene anashub'iyôrha ebulinda zindi nsiku makumi asharhu n'isharhu; muli agôla mango, arhankahuma oku kantu kimâna, arhankanaja ahantu himâna, kuhika amango ensiku z'okushukûlwa kwâge zahika.

⁵ Erhi ankabà munyere abusire, abêre aha kabazîre migobe ibirhi, nka kulya anayôrhaga amango ali omu mugongo. Anayôrhe ebulinda nsiku makumi gali ndarhu na ndarhu.

⁶ Amango ensiku z'okushukûlwa kwâge zahika, akabà mwânarhabana nîsi erhi mwânanyere abusire agwâsirwe okujâ emunda omudâhwa

ali aha muhango gw'akagombe k'embugânano, anarhûla omwâna-buzi wa mwâka muguma nka nterekêro ya kusingônolwa, kandi anarhûla omwânagoko w'engûkù nîsi erhi wa mpinga: yo nterekêro y'okushukûla ebyâha.

⁷ Omudâhwa anabirherekêra Nyakasane, zibè empyûlo oku mukò gw'oyo muzîre. Lyo irhegeko liyêrekîre omukazi obusire eryo, nka abusire mugala nîsi erhi mwâli.

⁸ Nka arhankacibonera omwâna-buzi, anarhûla mahali abirhi ga mpinga erhi ga ngûkù*. Nguma eri nterekêro ya kusingônolwa, n'eyindi ebè ya kurherekêrerwa oku byâha. Kandi omudâhwa anamujirira enterekêro y'okuyûkiriza ecîru; kwo na kucêsibwa kwa nyamukazi okwo.

13

Olushomyo nebi abadâhwa bakalumanyirakwo

Oku mvîri

¹ Nyakasane anacibwîra Mûsa n'Aroni, erhi:

² Omuntu erhi ankamera kwo omubuha nîsi erhi cizimba, nîsi erhi cibungu, na muli oko omu mubiri gwâge mubè obushushubirizi kulya kwankarhuma bacîkebwa mpu lwankanabà lushomyo*, oyo muntu banamuhêkera abadâhwa:

* **12:8 12, 8** Lolà muli Luk 2, 24, kwo Yuzufu na Mariya bajizire ntyo.

* **13:2 13, 2** Mw'ago mango Abayahudi barhanka-manyire olushomyo buli bulwâla buci nka lurhayahukiraga banji mulibwo. Co carhumaga amarhegeko g'okulurhanga gâli makali bulya ntà bufumu bâli bagwêrhe bw'okubuka olushomyo. Kwâli kwânîne olwâzire olushomyo ayegûlwe oku bandi; nka kula banayêgûla olwâzire covid-19; kuli kucîfungira n'okufungira abarhacilwâla.

Aroni erhi muguma omu bagala.

³ Omudâhwa analolêreza eryo ishembo limuli oku kakoba k'omubiri: nka olwôya lw'omôla ishembo lwahindusire lwêru lwêru, n'erhi ankabà eryôla ishembo lyahindusire cihulu canajire cabumba omunyafu kurhaluka akakoba k'omubiri, ciyêrekîne oku ciri cihulu ca lushomyo. Nk'omudâhwa amâyûsa okulolêreza oyôla muntu, anamanyîsa oku akola ahumânyire.

⁴ Erhi oku kakoba k'omubiri gw'omuntu kwankabà ecibungu cêru cêru, cirhanabonekini oku ciri cirî kulusha akakoba k'omubiri, n'akabà olwôya lurhahindusiri lwêru lwêru, omudâhwa anayegûla oyôla oku bâbo, anamuhîre hâgo hâgo nsiku nda.

⁵ Olusiku lwa kali nda, omudâhwa anashub'ilolêreza oyôla muntu. Erhi ankabà ecihulu cibonekine oku cirhaja cayushûka, bulya cirhaja calandira oku mubiri, omudâhwa anashub'imuyegûla oku bandi nsiku nda.

⁶ Olusiku lwa kali nda, omudâhwa anashub'ilolêreza obwa kabirhi, erhi ankabona oku ecihulu caya canyiha, ci cirhayushûka oku mubiri, omudâhwa anaderha oku oyôla muntu arhalikwo bubî, bulya liri ishembo lya busha busha. Oyôla muntu ayûs'ishuka emyambalo yâge, anabà mwêru kwêru.

⁷ Ci erhi ankabà eryo ishembo lyajîre lyalandira oku mubiri, kurhenga galya mango azindig'iciyêreka omudâhwa mpu amanyîse abandi oku arhali wa lushomyo, agwâsirwe ashubire emw'omudâhwa.

⁸ Erhi ayûs'imulolêreza, n'akabona oku lirya

ishembo lyajà lyayushûka oku kakoba k'omubiri, omudâhwa anamanyîsa oku alikwo olushomyo.

Oluja lwalandira

⁹ Erhi omuntu ankabà alikwo ecihulu c'olushomyo, banamulêrhere omudâhwa.

¹⁰ Omudâhwa anamulolêreza, n'akabona oku kakoba k'omubiri kuli omububa mwêru gurhumire olwôya lumuli luyêruha, n'oku omunyafu muzibu muzibu gwajà gwahumba omubiri,

¹¹ luli lushomyo olwo lwajà lwalandira omu mubiri, kwanarhuma omudâhwa aderha oku oyôla muntu ahumânyire. Kukola kurhamira busha okuderha mpu bamuberwire oku bandi bantu, bulya olushomyo lwâge luyôsire lumanyîkîne.

¹² Ci erhi ankabà olushomyo lwayisha lwalandira lwanabwîkira omubiri g'olya muntu, olikwo ecihulu kurhenga oku irhwe kuhika oku kugulu, nka oku omudâhwa ankabona n'amasù gâge,

¹³ oyo mudâhwa anashub'ilolêreza, n'akabona olushomyo lwajà lwabwîkira omubiri goshi, anaderha oku oyo muntu arhalikwo ishembo, ci akola mwêru yêshi, bulya byoshi byahindusire byêru, n'ago magamba mêru gahungumuka duba.

¹⁴ Ci amango bankabona omubiri gwâge guruhnzire gwanajingûka nka kafinjo, banamanya oku ali mushomyo

¹⁵ Nka omudâhwa amâbona oku omubiri gwâge guruhnzire, anamanyîsa oku oyo muntu alikwo ishembo, alikwo olushomyo.

¹⁶ Erhi ogwo mubiri guruhnzire gwankahin-duka mwêru, oyo muntu anaj'icîyêreka

omudâhwa.

¹⁷ Omudâhwa analolêreza oyo muntu, n'akabona omubiri gukola mwêru, anabonera ho oku oyo muntu ogwêrhe omubiri mwêru arhalikwo îshembo. Ali mugumagumà.

Akafinjo

¹⁸ Erhi omu mubiri gw'omuntu mwankamera omubuha gw'akafinjo, n'erhi gwankabà gwa-marhang'ifuma, kandi ahâli h'omubuha hazûke ow'ecibungu mwêru

¹⁹ olimwo obudukulà, oyo agwâsirwe okucîyêreka omudâhwa.

²⁰ Omudâhwa naye amulolereze. Erhi omudâhwa ankabona oyo w'ecibungu ajà alandira omu ndalâlà y'akakoba k'omubiri, n'olwôya lumuli lukola luhindusire lwêru, nyamudâhwa anamanyîsa oku oyo muntu akola azizire, bulya cikola cihulu ca lushomyo cizûsire omwôla mubuha.

²¹ Ci erhi omudâhwa ankabona oku olwôya lurhali lwêru mulya cibungu, n'oku ntà kurhunda kurhalusire akakoba k'omubiri, n'oku cikola caya cayonda, anashub'imuhira hâge hâge nsiku nda.

²² Erhi omudâhwa ankabona oku ecôla cibungu caya calandira oku mubiri, anamanyîsa oku oyôla muntu ayôsire azizire, luli lushomyo.

²³ Ci erhi omudâhwa ankabona oku cirya cibungu cirhaja cayushûka, ci cinaciyôsire oku canali, anamanyîsa oku ekola nzigo ya liryia ihurhe, kugal'irhuma aderha oku oyôla muntu acîbêrîre mwêru kwêru.

Ecibabo c'omuliro

²⁴ Erhi oku mubiri gw'omuntu kwankaja

ecibabo c'omuliro, n'erhi mulya cibabo mwankamera ecizimba cirimwo ebyêru nîsi erhi bidukula,

²⁵ omudâhwa analolêreza olya muntu, n'erhi ankabà olwôya lwamahinduka lwêru mulya cihulu, nîsi erhi ecibabo cankabonekana oku caya cahumba omubiri kulusha kurhaluka akakoba k'omubiri, luli lushomyo olwo lumezire mw'obwo buhye. Omudâhwa anaderha oku oyo muntu azizire, bulya alikwo ishembo ly'olushomyo.

²⁶ Ci erhi omudâhwa ankabona oku ntà lwôya lwêru luli omu cibabo, na kandi oku cirhaja cabumbugurha omubiri, ci caya canyiha, omudâhwa anashub'iyôrhana olya muntu, ci amuyegûle oku bandi nsiku nda.

²⁷ Oku lusiku lwa kali nda, omudâhwa anashub'imulolêreza, n'akabà ecôla cibabo caya cayushûka oku mubiri, omudâhwa anamanyîsa oku oyôla muntu azizire, ashomire.

²⁸ Ci erhi cirya cibabo cankaba cirhaja calandira, cirhanaja cahumba, ci kunyiha, caya canyiha, ago mango erhi gunali mubuha gwa muliro kwône, eri nzigo kwône ya muliro. Omudâhwa anamayisa oku oyôla muntu ali muguma guma bulya kwâli kurhunda kwa nzigo kwônene.

Oku irhwe erhi l'oku ndedu

²⁹ Erhi omulume kandi erhi omukazi ankamera ennindi oku irhwe nîsi erhi oku ndedu, omudâhwa analolêreza mwa erya nnindi.

³⁰ Erhi ankabà erya nnindi yajà yahumba akakoba k'omubiri, na kandi erhi ankabà muli olwôya lushusha amâle erhi lubula, omudâhwa

anamanya oku oyôla muntu azizire, bulya guli murhondêro gwa lushomyo, lurhangirîre oku irhwe nîsi erhi oku ndedu.

³¹ Ci erhi omudâhwa ankabona oku eyôla nnindi erhajà yayushûka omu mubiri murhanali lwôya lushusha amâle, omudâhwa anashub'iyegûla oyo muntu nsiku nda.

³² Olusiku lwa kali nda, anashub'ilolêreza erya nnindi. Erhi ankabà erya nnindi erhajà yayushûka, n'erhi ankabà ntà lwôya lushusha amâle lulimwo, n'eyo nnindi erhajà yahumba akakoba k'omubiri,

³³ olya ogwêrhwe n'ennindi anamômwe, ci arhamômagwa halya hali ennindi kandi omudâhwa anashub'imuyegûlira hâgo hâgo nsiku nda.

³⁴ Olusiku lwa kali nda omudâhwa anashub'imulolêreza mulya nnindi, n'akabà erya nnindi erhayushûsiri oku mubiri, ci erhanaja yabumbugurha, omudâhwa anaderha oku oyo muntu ali mugumagumà. Anashuka emyambalo yâge kandi anaderhwe mushugi.

³⁵ Erhi enyuma z'aho erya nnindi yankajà yayushûka, n'obwo omudâhwa ali erhi amulolerize (anaderha mpu biri binjà),

³⁶ omudâhwa anashub'imulolêreza, n'akabà erya nnindi yajà yayushûka oku mubiri, omudâhwa arhacîrhamagya alolêreza erhi muli olwôya lushusha amale, anamanyîse oku oyo muntu ahumânyire.

³⁷ Ci erhi ennindi yankabonekana oku erhajà yayushûka, ci kwônene yajà yameramwo enyôya nyîru, eyo nnindi, kufuma kwâyo okola, oyo muntu ali mwêru kwêru. N'omudâhwa anaderha

oku ali mugumagumà.

Ecibungu lurhali lushomyo

³⁸ Erhi omulume kandi erhi mukazi ankalwala olubenja lwêru-lwêru lwalangashana oku mubiri, omudâhwa anagend'imulolêreza,

³⁹ erhi olwo lubenja lomezire oku mubiri gwâge lwankabà lwa mwêru guruhanyomwiri, ciri cibungu ecôla camera, oyo muntu ali mwêru-kwêru, arhahumânyiri.

Oluhala

⁴⁰ Erhi ankabà omuntu emviri zamuhonyire oku irhwe, lwamabà luhala olwo, ali mwêru kwêru, arhahumanyiri.

⁴¹ Erhi ankabà emalanga yo emviri zimuhwire, eri mishosho eyo, ayôsire ali mwêru-kwêru.

⁴² Ci kwônene erhi omu luhala luli emalanga kandi erhi aha ntongo y'irhwe mwankamera ecihulu cêru cidukulize, luli lushomyo olwo lwam-
era emalanga nîsi erhi aha ntongo y'irhwe.

⁴³ Omudâhwa analolêreza, erhi ankabà ecihulu cirhunzire, cinali cêru ca muduku, cikamera omu luhala aha ntongo y'irhwe, nîsi erhi emalanga, cikanashusha olushomyo lw'oku cikoba c'omubiri,

⁴⁴ oyo muntu ali mushomyo, azizire, omudâhwa agwâsirwe amanyîse oku azizire, olushomyo okw'irhwe lumurhangirîre.

Kurhi omushomyo agwâsirwe okulama

⁴⁵ Omushomyo, akaz'iyambala emishangi esharhangusire na buzira kukombêra emviri, zirhashokozibwi akanabwikira obwânwa bwâge na ngasi ah'agera anajè ayâkûza, erhi: «ndi mugalugalu mugalugalu!»

46 Oku olushomyo lwâge lucimubâkwo erhi anacizinzire. Arhankabêra haguma n'abandi bantu†, ci ayûbake hâge hâge, ci nyumpa yâge ebè kuli kw'ecishagala.

Olushomyo lw'emyambalo

47 Erhi oku mwambalo kwankabonekana ecibale, akabà mushangi gwalukagwa n'amôya erhi nondwè,

48 gukabà gundi mwambalo erhi ciru bulingiti bwa môya erhi bwa nondwè, gubè gwa luhù, erhi kandi kantu kajiragwa n'oluhù,

49 erhi ankabà ecôla cibale ciri kw'ogwôla mwambalo ciri ca kasi, nîsi erhi ca muduku, akabà oku mwambalo ciri nîsi erhi oku luhù, akabà oku mugozi gw'okuyambala ciri, nîsi erhi oku muhiro kandi erhi oku ifungiro lya akantu kajiragwa n'oluhù, cinali lushomyo. Akola kalugu kanali ka kuyêrekwa omudâhwa.

50 Omudâhwa hano abà amâlôlêreza cirya cibale, kandi anajira aha abîkira kalya kalugu kuhika nsiku nda.

51 Olusiku lwa kali nda, omudâhwa anashub'ilolêreza cirya cibale, n'akabà caya cayushûka kuli gulya mwambalo, gulya mushangi, bulya bulingiti, gulya muhiro, erhi oku ifungiro ly'oluhù, luli lushomyo lwa kuyahukira. Akola kantu kakola kazizire.

† 13:46 13, 46 Rhulole muli Ayu 2, 7-8. Omushomyo al'igwâsirwe okulama nk'oli omu mishîbo; lya ngasi yêshi wankamubona acîyêgûla, alek'iyegêra oyo muntu mugalugalu. Okwo kumanyîsize oku omuntu muyegûle ekarhî k'olubaga lw'abagumaguma bacizîne.

⁵² Omudâhwa anayôca gulya mwambalo, erhi gulya mushangi gw'amôya erhi gwa nondwè, bulya bulingiti, lulya luhù erhi kalya kantu kajiragwa n'oluhù, bulya luli lushomyo, lwa kuyahukira, lugwâsirwe okusingônokera omu muliro.

⁵³ Ci erhi omudâhwa ankabona oku ciryâ cibale cirhajacayushûka mwa gulya mwambalo: gwo mushangi, bwo bulingiti, lwo lulya luhù, kandi erhi kalya kalugu kajiragwa n'oluhù.

⁵⁴ Anarhegeka bashuke gulya mwambalo gu-likwo obulema, kandi anashub'igulanga zindi nsiku nda.

⁵⁵ Oku bundi omudâhwa anashub'ilolêreza gulya mwambalo gwâli gushusirwe. Akabâ halya harhacihindusiri, na ciryâ cibale cirhajire cayushûka, gulya mwambalo guzizire, kukwânîne gudulikwe muliro, bulya olushomyo lwagujîre endalâla n'emugongo.

⁵⁶ Ci erhi omudâhwa ankabona oku ecôla cibale, kurhenga amango cashukagwa cikola cigwêrhe yindi yindi nshusho, anacikembûla kwa gulya mwambalo, kw'olwo luhù, obwo bulingiti, kandi ehi kwo ako kantu kajiragwa n'oluhù.

⁵⁷ Cikashub'ibonekana kuli gulya mwambalo, kuli gulya mushangi, bulya bulingiti, lulya luhù, erhi kalya kantu kajiragwa n'oluhù, kwo kuderha lugendekire. Aho banasingônola n'omuliro kalya kantu kagwâsirwe n'endwâla.

⁵⁸ Gulya mwambalo, gwo mushangi, bwo bulingiti, erhi mwambalo gw'oluhù, gwarhenzirekwo obubî erhi kushukwa kurhuma, kukwânîne gushub'ishukwa bwa kabiri lyo bulya bulema

burhenga lwoshi lwoshi.

⁵⁹ Lyo irhegeko liyêrekîre olushomyo luja oku mwambalo gw'obwôya kandi erhi gw'enondwè: gwo mushangi, bwo bulingiti erhi kalugu ka-jiragwa n'oluhù akabà kagwâsirwe okuderhwa kinjà nîsi erhi kazinzire.

14

Okushukûlwa kw'omushomyo

¹ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi:

² Yumva irhegeko liyêrekîre okushukûla omushomyo

³ Banamuhêkera omudâhwa. N'omudâhwa abà amamurhenza omu cishagala, anamulolêreza. Akabà olya mushomyo anafumire olushomyo lwâge,

⁴ omudâhwa anarhegeka, mpu barhôle oyo washukûlwa, rhunyunyi rhubirhi rhuzîne na rhwinjà, barhôle n'enshâli z'omuvuye n'omugôla mudukula n'ecuhâgizo.

⁵ Omudâhwa anarhegeka okunigira kanyunyi kaguma oku nyanya ly'akabindi kali oku nyanya z'amîshi gahulula.

⁶ Na kandi hano abà amârhôla kalya kanyunyi kacizîne kuguma n'olushâli lw'omurhi gw'akarhonda, n'ibuye ly'omugôla, kuguma n'ecuhâgizo anabivumvuza omu mukò gwa kalya kanyunyi kanigiragwa oku kabindi kali oku nyanya ly'amîshi gahulula.

⁷ Anakangûla olya mushomyo kali nda na gulya mukò abul'imanyîsa oku akola ali mwêru kwêru,

na kalya kanyunyi kali kacizîne banakaleka kabalalire elubala.

⁸ Naye olya washukûlagwa, ayôsire ali wa kushuka myambalo yâge, n'okucîmômêsa enyôya zâge zoshi zoshi z'oku mubiri, n'okucîshuka acè yêshi. Buzinda bw'aho naye akola wa kushubira omu cishagala, ci erhi anaciri wa kuyûsa nsiku nda arhaja nyumpa.

⁹ Olusiku lwa kali nda anashub'imôma amôya gâge goshi: Emviri, obwânwa, engohe, acimômêse enyôya zoshi anacîshuke yênene, omubiri goshi n'emishangi yâge na ntyo erhi amarhengakwo ecizira coshi.

¹⁰ Olusiku lwa kali munâni anarhôla bâna-buzi babirhi barhalikwo ishembo n'omushîbuzi gwa mwâka muguma gurhaliko ishembo, anarhôle omulà gw'enshâno enozire, mirengo isharhu ya kali ikumi, ebè evanzirwe n'amavurha ga mulengo muguma.

¹¹ Omudâhwa walokôlaga oyo mushomyo, anamulêrha, anarhûla Nyamuzinda ebyo aha muhango gw'akagombe k'endêko.

¹² Omudâhwa anarhôla cibuzi ciguma acihâne nterekêro y'okushukûla ebyâha, haguma na gulya mulengo gw'amavurha. Anabimogamogera embere za Nyakasane.

¹³ Omudâhwa ananigira ecôla cibuzi halyâla bananigira enterekêro y'okushukûla ebyâha enali yâge bulya buli bwangà butagatîfu obwo.

¹⁴ Omudâhwa hano abà amaduba kuli gulya mukò gw'enterekêro y'okushukûla ebyâha anagulaba oku kurhwiri kulyo kwa nyakushukûlwa banagulabe oku cunkumwe câge c'ekulyo, n'oku

ino linene lyâge ly'okugulu kulyo.

¹⁵ Kandi omudâhwa anarhôla omulengo gw'amavurha agadubulirekwo omu bulà bw'enfune bw'okuboko kumosho.

¹⁶ Na mwa galya mavurha gali omu bulà bw'enfune y'ekumosho anadobezamwo omunwe gw'okuboko kulyo agushahulize kali nda embere za Nyakasane.

¹⁷ Na kandi kuli galya mavurha gali omu bulà bw'enfune y'e kumosho, omudâhwa anal-abamwo okurhwiri kulyo kwa nyakulokôlwa, kwo kuyûshûla enterekêro y'okushukûla ebyâha.

¹⁸ Agasigîre kwa galya mavurha gali omu bulà bw'enfune y'e kumosho, omudâhwa anagabulagira oku irhwe lya nyakushukûlwa. Kwo na kujira enterekêro y'okulyûla ebyâha embere za Nyakasane okwo.

¹⁹ Kandi omudâhwa anarhûla enterekêro y'okushukûla omunya-byâha. Kandi buzinda bw'aho analokôla olya wal'izizire.

²⁰ Enyuma z'aho, bano abà amaniga enterekêro y'okusingônolwa, anarhûla enterekêro nkalange, kwo kulokôla oyo muntu abè mwêru kwêru.

²¹ Akabà mukenyi n'ebirugu byâge biri binyi, anarhûla mwâna-buzi muguma w'okurherekêrwa, amurhûle enterekêro y'okumolekwa n'okuyinamulirwa Nyakasane. Anarhôla ecigabi ca kali ikumi n'enshâno enozire, anavanganye n'amavurha ajiremwo enterekêro y'okukalangwa, anayiyûshûlekwo n'omulengo gw'amavurha.

²² Anarhôla na mahali abirhi ga mpinga, erhi bânagoko babirhi ba ngûkù, akabà

ankabibona. Mwânagoko muguma abè nterekêro y'okushukûlwa ebyâha, n'owundi nterekêro y'okusingônolwa.

²³ Olusiku lwa kalimunani, anabihêkera omudâhwa aha kagombe k'endêko, embere za Nyakasane lyo bamuyobôla.

²⁴ Omudâhwa anarhôla olya mwâna-buzi w'enterekêro y'okushukûla ebyâha na gulya mulengo gw'amavurha, anabimogamogera embere za Nyakasane.

²⁵ Anabâga olya mwâna-buzi w'okushukûla. Omudâhwa anarhôla omwamba gw'elya mbâgwa y'okushukûla. Anagushiga oku kurhwiri kulyo kw'owashukûlwa, oku cunkumwe c'okuboko kwâge kulyo n'oku ino linene ly'okugulu kwâge kulyo.

²⁶ Omudâhwa adubulira mavurha masungunu omu bulà bw'enfune y'okulembe kwâge

²⁷ Oyo mudâhwa anayanka kuli galya mavurha n'omunwe gw'e kulyo kwâge akangûlemwo kali nda embere za Nyakasane.

²⁸ Omudâhwa anayanka kuli galya mavurha gali omu kuboko kwâge kulembe, agalabe oku kurhwiri kulyo kwa nyakulokôlwa, n'oku cunkumwe c'ekulyo n'oku ino linene ly'ekulyo, halya anashîgaga omukò gw'enterekêro oku byâha.

²⁹ Amavurha gankasigala omu nfune z'omudâhwa, anagabulagira oku irhwe ly'owalokôlagwa, kwo nakumujirira enterekêro y'okulyûla embere za Nyakasane.

³⁰ Okubundi anarhûla mpinga nguma erhi

mwânagoko muguma wa ngûkù nk'oku ana-hashire.

³¹ Anajira mwânagoko muguma nterekêro y'okulyûla ebyâha, owundi abè nterekêro nsingônola, haguma n'entererekêro nkalangwa. Kwo omudâhwa ajirira nyakulokôlwa ntyo, entererekêro y'okulyûla ebyâha embere za Nyakasane.

³² Lyo irhegeko liyêrekîre omushomyo eryo, kuli olya ebirugu byâge birhayunjuzizi entererekêro elingânîne eya abandi.

Olushomyo lw'enyumpa

³³ Nyakasane ashub'ishambâza Mûsa na Aroni, erhi:

³⁴ Amango mwahike omu cihugo c'e Kanâni, cirya nammuyîmikamwo, erhi nankahira ecinyolo c'olushomyo muli nyumpa nguma ya muli eco cihugo mwagabîrwe,

³⁵ nna erya nyumpa agwâsirwe okumanyîsa omudâhwa, muli ebîra binwa, erhi: Nîehe namâbona emvulikaka y'olushomyo omu nyumpa yâni.

³⁶ Omudâhwa embere agend'ilolêreza ezo nvulikaka, arhang'irhegeka okurhenza ebiri omu nyumpa byoshi, lyo birhag'ihumâna nabyo, lyoki omudâhwa ankajà omu nyumpa ayilolêreze.

³⁷ Omudâhwa analolêreza ziryà nvulikaka ziri oku lukûta, akabà ezo mvulikaka ziri oku lukûta zirimwo emisingenyere y'akasi erhi ndukula, enayêrekîne oku ekola yajà yajira emigâku oku lukuûta,

³⁸ omudâhwa anahuluka muli erya nyumpa kuhika aha c'olusò, anarhegeka bayigale eyôla nyumpa kuhika nsiku nda.

³⁹ Omudâhwa anashubiramwo olusiku lwa kali nda.

⁴⁰ Erhi ankabona oku ecôla cinyolo caja cayushûka oku birhebo by'eyo nyumpa, anarhegeka okurhenza amabuye galikwo ecinyolo, banagakwebe ahantu habî kuli h'ecishagala.

⁴¹ Anarhegeka bahalûle enyumpa yoshi omu ndalâlâ, kandi bakabulire kuli kw'ecishagala kalya katulo bahalûlaga.

⁴² Banayanka agandi mabuye bayûbakemwo halya amarhanzi gâli, banashub'ishîga ebindi bidaka oku nyumpa.

⁴³ Erhi ecôla cinyolo cankashub'ibonekana, n'obwo bali bamahomòla halya hali envulikaka z'ecinyolo, banasirîrha halyâla banahahoma ebindi bijondo, omudâhwa anashubirayo agend'ilaba eyo nyumpa.

⁴⁴ Erhi ankabona zirya mvulikaka z'ecinyolo zaja zayushûka omu nyumpa, anaderha oku luli lushomyo lwa kuyahukira olwo luli muli eyo nyumpa. Eyo nyumpa yamazira.

⁴⁵ Banahongole erya nyumpa, bagal'igend'ikabulira kuli kw'eco cishagala: amabuye, emirhi haguma n'ebidaka byâli oku nyumpa byoshi, bikabulirwe ahantu habî.

⁴⁶ Owankayongerera muli eyôla nyumpa kurhenga galya mango bayihamikaga mpu ezizire, oyo naye anayahukirwe na gulya muziro kuhika bijingo.

⁴⁷ Owankalâla muliyo erhi kulîra muliyo kukwânîne ashuke emyambalo yâge.

⁴⁸ Ci erhi omudâhwa ankabà amashubira muli erya nyumpa akabona kuli cirya cibale eci-manyîso c'okurhaja cayushûka kurhenga bana-hembulula erya nyumpa, omudâhwa anaderha oku eyôla nyumpa ekola nyinjâ, erhacigwêrhikwo ishembo.

⁴⁹ Oku nterekêro y'okushukûla eyôla nyumpa, omudâhwa anarhôla rhunyunyi rhubirhi, enshâli z'akarhonda, ecuhâgizo n'omugôla mudukula.

⁵⁰ Anabâgira kanyunyi kaguma oku nyungu y'ibuye ndêkereze oku nyanya ly'amîshi gahulula.

⁵¹ Kandi hano abà amârhôla enshâli z'akarhonda, gulya mugôla mudukula na kalya kanyunyi kazîne, anabidobeka omu mukò gwa kalya kanyunyi kanigagwa na muli galya mîshi gahulula, mwa galya mango anakangûlamwo erya nyumpa kali nda.

⁵² Ayûsa okuhâna enterekêro y'okushukûla erya nyumpa omu kukolêsa gulya mukò gw'akanyunyi, amîshi gahulula, haguma na kalya kanyunyi kacizîne, na zirya nshâli z'akarhonda; cirya cuhâgizo na gulya mugôla,

⁵³ akanyunyi kacizîne anakalika, kacîbalalire kulî kw'ecishagala omu lubala. Kwo akaz'ishukûla ntyo enyumpa lyo ezirôka.

⁵⁴ Eryo lyo irhegeko liyêrekîne ngasi cinyolo c'emvulikaka n'ebibungu,

⁵⁵ oku lushomyo lw'emyambalo n'olw'enyumpa.

⁵⁶ Emibuha, n'ebibenzi na ngasi bindi bibale,

⁵⁷ limanyisize mangaci akantu kankaba

kazizire erhi karhalikwo ishembo liyêrekîre olushomyo. Lyo irhegeko liyêrekîre olushomyo elyo.

15

Emiziro oku mulume n'oku mukazi
Okuzira kw'omulume

¹ Nyakasane anacishambaza Mûsa n'Aroni, ababwîra, erhi:

² Mugend'ibwîra bene Israheli ntyâla: Ngasi mulume wankageza emburho, erhi analikwo ishembo ly'omuziro.

³ Yumvagi ecankarhuma aderhwa munyîshembo ly'omuziro: Erhi omubiri gwâge gwankabulaga emburho, na ciru ankayumva ziri hôfi h'okubulajika, akazicîka kurhankarhuma arhayôrha azizire.

⁴ Encingo oyo muntu ozizire ankalalakwo, nayo enazire na ngasi kantu ankadahalakwo nakwo erhi kanakola kazizire.

⁵ Owankahuma oku ncingo yâge, ali wa kugend'ishuka emyambalo yâge, na yêne ali wakucîshuka n'amîshi, agal'iyôrha azizire kuhika bijingo.

⁶ Omuntu wankatamala oku kantu katamalwako n'omuntu ozizire, naye ali wa kugend'ishuka emyambalo yâge, naye yênene ali wa kucîshuka omubiri, agal'iyôrha azizire kuhika bijingo.

⁷ Ngasi wankahuma oku mubiri gw'oyo muntu ozizire, ali wakugend'ishuka emyambalo yâge, n'okucîshuka yênene omubiri n'amîshi, agal'iyôrha azizire kuhika bijingo.

⁸ Oyo muntu ozizire, erhi ankakâyira oku muntu orhalikwo ishembo, oyo muntu akola wakushuka emyambalo yâge, n'okucîshuka yênene n'amîshi, agali nayôrhana omuziro gwâge kuhika bijingo.

⁹ Ngasi citumbi oyôla ozizire ankatamalakwo omu kubalama, naco cikola cizizire.

¹⁰ Owankahuma oku kantu kali idako ly'aka atamirekwo, erhi aka ayimanzirekwo, erhi aka agwishîrekwo, oyôla anabà n'ishembo ly'omuziro kuhika bijingo, n'owankahêka kantu kaguma muli orhwo, akola wa kushuka emyambalo yâge, yênene anacîshuke n'amîshi agal'iyôrhana omuziro gwâge kuhika bijingo.

¹¹ Ngasi boshi, oyo muntu ankahumakwo, n'obwo arharhanzir'ikalaba enfune zâge n'amîshi, abôla bakola ba kushuka emyambalo yâbo na kandi bônene bali bakucîshuka n'amîshi bagal'inayôrha bazizire kuhika bijingo.

¹² Ngasi kalugu k'ibumba oyo muntu ozizire ankahumakwo, kakola ka kuberwa, na ngasi kalugu kabinjagwa omu murhi, kali ka kushukwa n'amîshi.

¹³ Amango oyo kashululu amahubamwo okushulula, anaganja nsiku nda embere z'okushukûlwa kwâge, kandi naye ali wa kushuka emyambalo yâge, na wa kucîshuka omubiri n'amîshi gahulula, lyoki ankalokôlwa.

¹⁴ Olusiku lwa kali munâni, hano abà amârhôla mahali abirhi ga mpinga, nîsi erhi bânagoko babirhi ba ngûkù, anabihêka aha muhango gwa akagombe nterekêro, anabihêze omudâhwa embere za Nyakasane.

15 Omudâhwa anahâna nguma nterekêro y'okushukûla ebyâha, n'eyindi ebè nterekêro y'okusingônolwa. Kandi omudâhwa anamujirira enterekêro y'okumuhânira ecîru emwa Nyakasane, kuli okwo kuzira kwâge.

16 Omulume ogeza emburho ali wakushuka omubiri gwâge gwoshi n'amîshi, agal'iyôrha azizire kuhika bijingo.

17 Ngasi mwambalo kandi erhi ngasi luhù, eyôla mburho yankahikakwo, kukwânîne bishukwe n'amîshi bigal'iyôrha bizizire kuhika bijingo.

18 Erhi ankabà omukazi alazire n'omulume bakanayankana, bombi banacishuka n'amîshi, bagal'iyôrha bazizire kuhika bijingo.

Okuzira kw'omukazi

19 Amango omukazi ali ebukuma, agwâsirwe okuyôrha nsiku nda muli ogôla muziro gwâge na ngasi yêshi wankamuhumakwo, anayahukirwe n'ishembo ly'ogwo muziro kuhika bijingo.

20 Ngasi kantu ankalalakwo agôla mango gâge ali omu mugongo, nako kanazire, kwo na ngasi kandi kantu ankatamalakwo kakola kazizire akâge.

21 Owankahuma oku ncingo yâge anazire, akola agwâsirwe okushuka emyambalo yâge n'amîshi, agal'iyôrha azizire kuhika bijingo.

22 Owankahuma oku kantu ashuba atamirekwo, agwâsirwe okushuka n'amîshi emyambalo yâge, agal'iyôrha azizire kuhika bijingo.

23 Akabà hali kantu kali oku ncingo erhi oku ntebe oyo muntu ozizire ashub'atamirekwo,

owakahumakwo, anazire kuhika bijingo.

²⁴ Erhi omulume ankalâla bonaye, ecirhambo câge erhi cankamuhikakwo, nyamukazi erhi amuyahukize omuziro gwâge, kuhika nsiku nda, na ngasi ncingo ankalalakwo nayo ekola ehumânyire.

²⁵ Erhi omukazi ankayôrha nsiku omu mugongo, kulusha ensiku akomerera, nîsi kandi erhi ankarhalusa ensiku ayôrha ajà omu mugongo, haguma n'okudwa omukò okurhalusire olugero, anayôrha azizire ensiku zoshi aciri ebukuma.

²⁶ Ngasi ncingo ankalâlakwo agôla mango adwîrhe adwa omukò, eyo ncingo anarhume yahinduka kantu kazizire: nka oku elya alâlakwo amango gâge g'okujà omu mugongo, na ngasi kalugu ankatamalakwo kakola kazizire, nka amango ali omu mugongo ngasi mwêzi.

²⁷ Owankahuma kuli ebyôla birugu, anazizire anakola agwâsirwe okushuka emyambalo yâge, n'okucîshuka yênene n'amîshi, agal'iyôrha azizire kuhika bijingo.

²⁸ Erhi ankabà eco cirhambo câge camahuba, anageza nsiku nda, n'enyuma lyâzo anayôrha bwinjà.

²⁹ Olusiku lwa kalimunani anarhôla mpinga ibirhi ka ndi erhi ngûkù ibirhi ntôrhò, anazihêkere omudâhwa aha muhango gw'akagombè k'endêko.

³⁰ Omudâhwa anabirherekêra: nguma ebè nterekêro oku byâha, na eyindi gulya mukò gwarhumaga azira gurhuma.

³¹ Orhonde bene Israheli oku miziro yâbo, lyo bakaz'icisêza, lyo barhag'ifà, erhi eyo miziro

erhuma, omu kuhemula endâro yâni eri ekarhî kâbo.

³² Eryo lyo irhegeko liyêrekîre okujà ebukuma, nîsi erhi kubulaga emburho,

³³ na ngasi yêshi wankadwa omukò, abè mulume nîsi erhi mukazi, ciru n'omulume wankalâla n'omukazi ozizire.

16

Olusiku lukulu lw'okuhyûla

¹ Nyakasane ashambàza Mûsa enyuma ly'okufà bene Aroni bombi balya barhingami-ragwa amango bayegeraga obusù bwa Nyakasane.

² Nyakasane abwîra Mûsa, erhi: Oj'ibwîra mwene winyu Aroni amanye arhakazâg'ijà ngasi mango* omu hantu himâna, omu ndalâlâ y'ecisîka, embere ly'entebe y'amonjo eri enyanya ly'ecirhimbiri c'amalaganyo, alek'ifà bulya mbonekana omu citù kuli eyo ntebe y'amonjo.

³ Yumvagya kurhi Aroni akaz'ijà ahantu himâna: Anakaz'iyisha adwîrhe empanzi y'omushikira, nterekêro y'okushukûla ebyâha n'engandabuzi oku nterekêro y'okusingônolwa.

⁴ Anacîhundikira ecishûli c'enondwè, erhi n'oku mubiri gwâge ayambîrhe ehikenyerwa hy'enondwè. Anakobeke n'omushumi gw'enondwè, anazonze irhwe lyâge ehisirha hy'enondwè. Yo myambalo mîshogwa

* **16:2 16, 2** Omudâhwa ali yêmêrîrwe okujà ahantu himâna liguma lyône omu mwâka. Rhulole muli Hbr 9, 7; Burh 50, 5.

akayambala eyo, abà amacîcêsa omubiri n'amîshi.

⁵ Bene Israheli banakâmulerhera bihebe bibirhi, bibè nterekêro y'okushukûla ebyâha na ngand-abuzi nguma ebè nterekêro y'okusingônolwa.

⁶ Aroni ayûs'irhûla empanzi y'okushukûla ebyâha byâge n'okujira enterekêro y'okucîhyûlira bône omulala gwâge goshi,

⁷ amayimanza birya bihebe bibirhi embere za Nyakasane, aha muhango gw'akagombe k'endêko.

⁸ Aroni anayesha ecigole kuli ebyôla bihebe byombi: ciguma acishige Nyakasane n'ecindi acishige omuzimu Azazeli†.

⁹ Aroni anaderha bashegeze hôfi ecihebe cagwâsirwe n'ecigole co ca Nyakasane, anacirherekêra ntûlo y'okushukûla ebyâha.

¹⁰ N'ecihebe cagwâsirwe n'ecigole c'omuzimu Azazeli anaciyimanza cizîne embere za Nyakasane, lyo acinywesa empyûlo oku byâha bagal'icihabulira omu irungu emw'omuzimu Azazeli.

¹¹ Aroni akaz'ihâna empanzi nterekêro oku byâha byâge, ly'acihalira yêne n'omulala gwâge. Hano abà amabâga empanzi y'enterekêro y'okushukûla ebyâha,

¹² anarhôla ecitumbûkizo ciyunjwîre masese gw'oku luhêrero embere za Nyakasane, anarhôle na bifune bibirhi bya nshangi ya nshâno

† 16:8 16, 8 Azazeli, liri izîno ly'omuzimu w'omu irungu. Rhurhamanyaga mpu nkaba eco cihebe bâdesire ciri ca kurherekêrwa oyo muzimu omu irungu; eco cihebe bacibarhuzize ebyâha byoshi, ntyo eco cihebe carhuma ebyo byoshi babikwêbakwo oyo muzimu.

yahumula kwinjà. Anabihêka omu ndalâlâ ly'enshabiriro,

¹³ anahira enshangi kwa gulya muliro guli embere za Nyakasane lyo omugî gwâyo guyunjula ahantu himâna, nka hitù enyanya ly'entebe y'amonjo, lyo erhag'ifà.

¹⁴ Anarhôla oku mukò gw'erya mpanzi, ajiremwo ecuhâgizo n'omunwe gwâge anakangûla kali nda embere z'ahantu h'entebe y'amonjo.

¹⁵ Anabâga ecihebe c'entererekêro y'okushukûla ebyâha by'olubaga, agal'ihêka omwamba gwâco omu ndalâlâ ly'enshabiriro, hano abà amakolêsa gulya mukò, nk'oku akolesagya ogw'empanzi, anakangûla nagwo entebe y'amonjo n'embere zâyo.

¹⁶ Kwo akaz'ijirira enterekêro ahantu himâna ntyôla kuli bene Israheli erhi mabî gâbo garhuma, n'okuhanjalika kwâbo nka bamâjira ecâha, kandi anajirira ntyôla akagombe k'endêko kayôrha kali ekarhî kâbo, amango g'amabî gâbo.

¹⁷ Omu kagombe k'endêko murhaberaga ndi ago mango ayongobêramwo mpu arhûle enterekêro omu hantu himâna, kuhika alinde arhengamwo; ayûs'icîrherekêrera yênene enterekêro y'okucîhûnira obwonjo bône omulala gwâge na bene Israheli,

¹⁸ akola ahuluka anakanya, aj'ebwa luhêrero luli embere za Nyakasane, anabâgira empyûlo oku luhêrero, abà amârhôla oku mwamba gw'empanzi, n'ogw'ecihebe, ajâ alâba oku marhambi goshi g'oluhêrero.

¹⁹ Kandi anashahuliza omukò kali nda

n'omunwe gwâge kuli olwo luhêrero, analushukûle n'okulukulakwo amabî goshi ga Bene Israheli.

²⁰ Hano amâyûs'ijirira entûlo ahantu himâna, oluhêrero n'akagombe k'endêko, anaderha bayêgeze ciryâ cihebe cicizîne emunda ali.

²¹ Kandi amâyûs'ilambûlira amaboko gâge gombi oku irhwe lya ciryâ cihebe cicizîne, Aroni anacîgashira kuli ciryâ cihebe, omu kuderha amabî ga bene Israheli goshi n'omu kuhalanjika kwâbo omu kujira ebyâha, ayûs'inywêsa eco cihebe galya mabî, banacihugira omu irungu erhi cayisha cahugwa n'omuntu murhonde, olya olalizîbwe.

²² Eco cihebe canahêka ntyo emiziro yâbo yoshi, omu irungu nyawera. Oyo muntu abà amacihugira omu irungu,

²³ okubundi Aroni anashubira omu kagombe g'endêko, ahogole emyambalo y'enondwè ali ayambîrhe erhi ajà ahantu himâna, amâyûs'ibibîkamwo,

²⁴ anacishukira halya hantu himâna yêshi n'amîshi. Kandi anashub'iyambala emyambalo yâge, abul'ihuluka n'okugend'ihâna enterekêro yâge nsingônola n'ey'olubaga lwoshi,

²⁵ amashushi g'enterekêro okushukûlwa ebyâha, anagasingonôlera oku luhêrero.

²⁶ Owâl'ihugira ciryâ cihebe emwa omuzimu Azazeli, anashuka emyambalo n'omubiri gwâge, lyoki akaja omu lugo.

²⁷ Empanzi erhûlirwa kubà nterekêro y'okushukûla ebyâha, banayibarhulire kulî n'olugo, kuguma n'ecihebe c'enterekêro

y'okushukûla ebyâha, byo bintu omwamba gwâbyo gwahêkwa ahantu himâna, mpu bibè ntûlo, basingônole: oluhù, enyama n'ecihò câbyo.

28 Olya wal'irhumirwe okubiyôca agwâsirwe okushuka emyambalo yâge n'omubiri gwâge, n'amîshi, abà amâjira ntyo, lyoki akaja omu cishagala.

29 Okola kwabà irhegeko linyu ensiku zoshi. Omu nsiku ikumi z'omwêzi gwa kali nda, lwakâbà lusiku lukulu lw'okucîbabaza, murhahîraga mwajira mukolo mucu, oli mwe, oli ecigolo cinyu.

30 Bulyâla muli olwo lusiku, lyo bakaz'immurherekêrera enterekêro y'okumushukûla, lyo bamuzirôla lyo mucêsibwa ebyâha binyu embere za Nyakasane.

31 Kuli mwe olwo lusiku lwakâbà lusiku luzira, lwa kurhamûka, lusiku lwa kucîshalisa. Linakola irhegeko ensiku zoshi.

32 Empyûlo oku byâha, yakurherekêrwa n'omudâhwa mukulu, washîzirwe amavurha, anayimikirwa okukâjira emikolo y'ohudâhwa ahâli h'îshe. Anakaz'iyambala emyambalo y'enondwè, myambalo mitagatîfu.

33 Akaz'ihâna enterekêro y'okuhyûla eyêrekîre: ahantu hatagatîfu bwenêne, eyêrekîre akagombe k'endêko, n'eyêrekîre oluhêrero. Na enyuma z'aho anakazihânira abadâhwa n'olubaga enterekêro y'okushukûlwa ebyâha.

34 N'eryo liri irhegeko linyu ly'ensiku zoshi: entûlo y'empyûlo yakaz'ijirirwa bene Israheli boshi liguma lyône omu mwâka, erhi byâha

byâbo birhuma; banacikaz'ijira nka kulya Nyakasane arhegekaga Mûsa.

IV. Irhegeko ly'obucêse

17

Enterekêro y'embâgwa

¹ Nyakasane ashambâza Mûsa amubwîra, erhi:

² Oj'ibwîra Aroni, abagala na bene Israheli boshi, obabwîre, erhi: Lolagi ebi Nyakasane arhegesire.

³ Ngasi muntu w'omu bûko bw'Israheli wayabâgire enterekêro, ebè mpanzi, cibè cibuzi erhi mpene omu cishagala erhi kulî kw'ecishagala,

⁴ buzira kuhêka eyo nterekêro aha muhango gw'akagombe k'endêko, lyo ayirherekêrera Nyakasane embere ly'Endâro yâge, oyo muntu ayasambe omukò anabulagaga. Anakagwe omu lubaga lwâni.

⁵ Ntyo bene Israheli bakaz'ilêrhera omudâhwa enterekêro za Nyakasane aha muhango gw'akagombe k'endêko, ahâli h'okukaz'izijirira emwa bâbwè, banakaz'izirherekêra Nyakasane, zibè nterekêro z'okushenga omurhûla.

⁶ Omudâhwa anadubulira omwamba oku luhêrero lwa Nyakasane, aha muhango gw'akagombe k'endêko, kandi anasingônola olujimbi lubè nterekêro y'obuhumule bwinjà embere za Nyakasane.

⁷ Irhondo barhacihiraga bakagashâniza abazimu bârhumu bahemuka*. Liri irhegeko lya kuyôrha ensiku n'amango kuli bo n'oku bûko bwâbo.

⁸ Oj'ibabwîra kandi oku: Ngasi w'omu bûko bw'Israheli, nîsi erhi mubunga erhi cigolo, erhi ankagend'ihâna enterekêro y'okusingônolwa, erhi yindi nterekêro,

⁹ oyôla muntu nka arhadwîrhi enterekêro yâge aha muhango gw'akagombe k'endêko mpu ayirherekêra Nyakasane, anakagwe omu bûko bwâge.

¹⁰ Ngasi muntu w'omu nyumpa y'Israheli kandi erhi mubunga, erhi ankalya omwamba gwa cintu cilebe, nanakunirira oyo muntu wacishomagya alya ogwo mwamba kandi nanamukaga muli bene wâbo.

¹¹ Bulya obuzîne bw'ecintu omu mukò gwâco

* **17:7 17, 7** Kanji kanji onalug'ibona omu bitabu by'Endagâno ya Mîra eco câha c'okubula obuyêmêre kuli Nyamuzinda, n'okushimba agandi madini g'abapagani, eco câha cinaderhwe câha ca kuhemuka. Kwo binali, bwenêne muli ago madini g'ecipagani, bakâg'ijiriramwo bijiro higuma biguma bigalugalu, bwenêne amango g'obugashânize. Bakâg'igashâniza ba-nyamuzinda bâbo nka kula bagashâniza Nyakasane (Rhulole muli Lub 34, 15-16). Mukò: Lolà Lev 1, 5. Moleki, liri izîno lya muzimu. Ali nyamuzinda wâbo w'obunywesi. Bakâg'imuharâmya mw'ebyo bihugo. Nabo obwo bugashânize bwâli bugalugalu bwenêne. Lolà 1 Bâm 16, 3—21, 6; Eze 16, 20; Lev 18, 21... Kwankan-abâ erhi abantu bakâg'imalirira abâna bâbo mw'ogwo muliro gw'okuharâmya Moleki, bakâmanya mpu nkaba abazimu b'abâna bâbo bakaz'ibarhabâla oku matabâro. Lolà kurhi Nyamuzinda ahanzize: Lev 20, 2-5; Murh 22 mwôhe, Nyamuzinda alahira okuhâna Izaki, abâ ye ha Abrahamu engandabuzi arherekêra.

bubà, nanamuhîregwo nti gukâbà nterekêro y'okushukûla obuzîne bwinyu, bulya omukò gwo gulyûlira obuzîne.

¹² Co carhumire nabwîra bene Israheli, nti: Ntâye ciru n'omuguma muli mwe oyêmêrîrwe okulya omwamba. Na ntà cigolo ciri muli mwe ciyêmêrîrwe okulya omwamba.

¹³ Ngasi wa muli bene Israheli erhi mubunga obalimwo, erhi ankayîrha ensimba nîsi erhi kanyunyi kalîbwa, anasheshere omukò gw'erya nsimba kandi erhi gwa kalya kanyunyi omu idaho anadukire.

¹⁴ Bulya omukò bwo buzîne bwa ngasi cintu, nanabwizire bene Israheli, nti: Murhahîraga mukalya omwamba bulya obuzîne bwa ngasi cintu omu mwamba bubà, n'owankacîshomya mpu agulya, anayîrhwe.

¹⁵ Ngasi muntu wa muli mwe kandi erhi mubunga wankalya ecintu cacîhozagya erhi ecayîrhagwa n'ensimba, oyo muntu anashuke emyambalo yâge, acîshuke yênene n'amîshi, erhi anaciyosire azizire kuhika bijingo abul'izirôka.

¹⁶ Akabà arhashusiri emyambalo yâge kandi n'omubiri gwâge, yênene obubî bwâge bulikwo.

18

Okukenga obuhya

¹ Nyakasane ashambâza Mûsa amubwîra, erhi:

² Oj'ibwîra bene Israheli erhi: Nie Nyakasane Nyamuzinda winyu;

³ murhakazâg'ijira nk'oku bajira e Mîsiri mwâlî muyûbasire, murhanakazâg'ijira nk'oku bajira

omu cihugo c'e Kanâni, eci namuhêkamwo; murhahîraga mwashimba amarhegeko gâbo.

⁴ Engeso zâni zo mwakâshimba, n'amarhegeko gâni go mwakaz'ilamirakwo: mugakombêre kwinjà. Nie Nyakasane Nyamuzinda winyu.

⁵ Mushimbe amarhegeko n'engeso zâni: owankabishimba kwinjà alama. Nie Nyamubâho okudesire.

⁶ Ntâye ciru n'omuguma muli mwe oyêmêrîrwe okulâla n'omukazi w'omulala gwâge. Nie Nyakasane okudesire.

⁷ Orhahîraga okalolakwo sho erhi nyoko amango bali bushugunu, bulya ali nyoko arhayêmêrîrwi okumulolakwo analibushugunu.

⁸ Orhahîra okayambisa mukà sho obusha, bulya erhi akola sho oyo obuyambisire.

⁹ Orhahîra okayambisa mwâli winyu obusha, abè mwâli wa sho erhi mwâli wa nyoko waburhiragwa aha mwinyu, erhi embuga, orhankamuyambisa obusha.

¹⁰ Orhahîra okabwikûla mwâli wa mugala wâwe, ayôrhe bugengere, nîsi erhi mwâli wa mwâli wâwe, bulya obushugunu bwâbo buli bushugunu bwâwe wêne.

¹¹ Orhahîra okabwikûla obushugunu bwa mwâli wa mukà sho, olya waburhagwa na sho, ayôsire ali mwâli winyu, co cirhumire orhankahasha okubwikûla obushugunu bwâge.

¹² Orhahîra okabwikûla obushugunu bwa nyakashenge, bulya mubiri muguma barhengaga bona sho.

¹³ Orhahîra okubwikûla obushugunu bwa munyokò, bulya guyosire guli mubiri muguma

n'ogwa nyoko.

¹⁴ Orhankabwikûla obushungunu bwa mûshò, kuziga orhanahîraga okayegera mukâge bulya ayôsire ali mukà mûshò, ali aka nyakashenge.

¹⁵ Orhankabwikûla obushugunu bwa mwâlikazi wâwe, ayôsire ali mukà mugala wâwe orhankana-mubwikûla mpu ayôrhe bugengere.

¹⁶ Orhanka bwikûla obushugunu bwa mukà mwene winyu, bulya buli bushugunu bwa mwene winyu.

¹⁷ Orhahîra okabwikûla obushugunu bw'omukazi okanagal'ibwikûla obushugunu bwa mwâli wâge, orhankayanka mwâli wa mugala wâge nîsi erhi mwâli wa mwâli wâge. Boshi bakola mubiri gwâge! Bulibugonyi bwa bantu ba nyumpa nguma.

¹⁸ Orhahîra okayanka omukazi okagal'imuhambalikanya kw'owundi w'omu nda yâbo, orhankabwikûla obushugunu bwâge onacigwêrhe olya wundi w'omu nda yâbo.

¹⁹ Orhahîra okayegera mpu wabwikûla obushugunu bw'omukazi ozizire, erhi kubà omu mugongo kurhuma.

²⁰ Orhahîra okagona na mukà mulungu wâwe, bulya kuli kucîhemula mwenaye okwo.

²¹ Orhahîra wacîshomya mpu wahâna muguma omu bâna bâwe mpu bamugeze omu muliro lyo bakuza omuzimu Moleki, na kandi orhahemukiraga izîno lya Nyamuzinda wâwe. Nie Nyakasane okudesire.

²² Orhahîra okulâla n'omulume kula balâla n'omukazi. Buli buhanya obwo.

²³ Orhahîra okalâla n'ecintu, bulya

kwanarhuma wazira. N'omukazi arhankacîhà ecintu mpu cimuhambarhe. Buli buhanya obwo.

²⁴ Murhahîra mukacîhemula na cijiro ciguma muli ebyo, bulya byo byahemulaga amashanja ndwîrhe nakaga mwanalola.

²⁵ Ecihugo cacîbindisire, co cirhumire ncihanîre obubî bwâco. Na ntyo abalimwo bakazirwe.

²⁶ Ci mwêhe mukombêre amarhegeko n'engeso zâni, munacîlange oku maligo ga mwene agôla, oli mwe, oli bambali binyu, oli ababunga muyûbasire haguma.

²⁷ Bulyâla amaligo ga bene agôla, abantu barhangig'iyûbaka muli ecîra cihugo bakazir'i-gajira, na ntyo ecihugo cabindama.

²⁸ Erhi mwankahemula ecihugo, k'ecôla cihugo cirhankamushala nk'oku cashalaga amashanja gali gacyûbasiremwo embere zinyu.

²⁹ Nêci, ngasi wankajira amaligo ga bene ago, anakagwa muli bene wâbo.

³⁰ Mukombêre amarhegeko gâni, lyo murhag'ihirima omu ngeso mbî, za benê ezo zakazâg'ijirwa embere zinyu, lyoki zirhankamuhumânya. Nie Nyakasane Nyamuzinda winyu.

19

Amarhegeko k'okubà bimâna

¹ Nyakasane ashambâza Mûsa amubwîra, erhi:

2 Ogend'ibwîra olubaga lwa bene Israheli ntyâla: Mubè bimâna bulya ndi mwimâna*, nie Nyakasane Nyamuzinda winyu.

3 Ngasi muguma muli mwe agwâsirwe okukenga îshe na nnina, n'ensiku zâni za Sabato mukaz'izikenga. Nie Nyakasane Nyamuzinda winyu.

4 Murhahîra mukaharâmya enshusho z'obunywesi erhi za ba-nyamuzinda mucijirira mwene omu byuma. Nie Nyakasane Nyamuzinda winyu.

5 Amango mwarhûla Nyamubâho enterekêro y'omurhûla, mwanayirhûla kulya kwankarhuma Nyakasane amurhonya.

6 Enyama y'eyôla nterekêro, elîbwe olôla lusiku lwonênè, nîsi erhi buca, ebyankasigala kuhika oku lusiku lwa kasharhu binasingônolwe n'omuliro.

7 Erhi hankajira owalya kuli erya nyama oku lusiku lwa kasharhu, erhi bikola biryo bigazire, na eyo nterekêro erhaciri ya kuyankirirwa.

8 Owankalyakwo yêne ocîhesize obuhanya bwâge, ebwa kubà anahemwire ebyarherekîrwe Nyakasane. Oyôla muntu anakagwe omu lubaga lwâbo.

9 Amango mwasârûla emyâka y'omu cihugo cinyu, murhahîraga mpu mwahika oku lubibi lw'ishwa linyu, murhanaderhaga mpu mwarhologola ebyakakundezibwa aha mwasârûlaga.

* **19:2 19, 2** Nyamuzinda ali mwimâna, alonzize n'Israheli naye abè mwimâna. Lolà muli Lev 20, 7; 21, 8; omu Luk 6 bàdesire mpu rhubè ba lukogo aka Larha w'Empingu...

¹⁰ Orhakazâg'ihumbûza emizâbîbu y'emisigala y'omu nkoma zinyu, orhanarhôlezagya amalehe garhogîre omu ishwa lyâwe; ebyôla biri bya kulekerwa omukenyi erhi cigolo. Nie Nyakasane Nyamuzinda winyu okudesire.

¹¹ Murhahîra mukazimba erhi mukarhebana, erhi mukahambârana mwene na nnene.

¹² Murhahîra mukalahira izîno lyâni ebîra, bulya kuli kuhemukira izîno lya Nyamuzinda winyu. Nie Nyakasane okudesire.

¹³ Orhahîra okarhindibuza omulungu, orhahîra wamunyaga ehyâge: oluhembo lw'omulimya lurhayôrhaga omu mwâwe kuhika olusiku lwakulikira.

¹⁴ Orhahîra okuhehêrera akaduma, orhahîraga wahira embere z'omuhûrha ecisârhazo, ci okaz'ikenga Nyakasane wâwe. Nie Nyakasane okudesire.

¹⁵ Orhahîra walenganya omu kutwa olubanja, orhanarhonyagya omukenyi, ciru orhanaderhaga mpu waluhà olengerîre; ci okaz'itwîra omulungu wâwe olubanja omu kushimba ebishingânîne.

¹⁶ Orhahîra okajà waderha bene winyu kubî. Orhahîraga wakâbà muhamîrizi w'obunywesi, lyo orhag'irhuma omukò gwa mulungu wâwe gubulajika. Nie Nyakasane okudesire.

¹⁷ Orhabîkiraga mwene winyu akarhinda, onamuhanûle erhi kwo, lyo orhag'icibarhuza ecâha.

¹⁸ Orhahîra okucîhôla nîsi erhi okabîkira abantu b'omu lubaga lwinyu akarhinda. Okâzigira omulungu wâwe nka oku ocîzigira wênene. Nie Nyakasane okudesire.

19 Oshimbe amarhegeko gâni. Orhahîra okuyêmêra ebintu birhali bya bûko buguma byâhambarhana. N'omu ishwa lyâwe orhahîra okamîra emburho zirhali za bûko buguma, orhanahîraga wayambala omwambalo gwajiragwa na nusi ibirhi zirhali za bûko buguma.

20 Erhi omulume ankagona n'omujà-kazi o-dwîrhe asoloma nka muherula wa owundi mulume, ci nyamukazi orhagulagwa nka kantu, nîsi erhi orhasâg'igombôlwa, oyo wa burhanzi ali wa kuhanwa, ci bombi barhali ba kuyîrhwa, bulya olya mujà-kazi arhal'isig'igombôlwa lyo arhenga omu bujâ.

21 Oku câha câge, nyamulume anaheka engandabuzi y'e nterekêro y'okuhonga embere za Nyakasane aha muhango gw'akagombe k'e ndêko.

22 Omudâhwa anamurhûlira Nyakasane engandabuzi y'enterekêro y'okuhongera cirya câha câge, na lyoki oyôla muntu ankababalirwa ecôla câha.

23 Amango mwabà mwamâhika muli cirya cihugo, mukanarhweramwo omurhi guyâna amalehe, munakaz'ilola galya malehe nka kantu kazirwa myâka isharhu yoshi buzira kugalyakwo.

24 Omu mwâka gwa kani, mwanahà Nyakasane irenge lyâge, omu kumurherekêra amalehe goshi g'ogwo murhi.

25 Omu mwâka gwa karhanu, lyoki mwankahasha okulya amalehe gâgo, n'okucîsârûlira mwene. Nie Nyakasane Nyamuzinda winyu

okudesire.

²⁶ Murhahîra mukalya akantu haguma n'omwamba, murhahîra mukalangûza, nîsi erhi mukajira eby'obukurungu.

²⁷ Murhahîra mukaburungusa emviri nka mwamômwa†, nîsi erhi mukatwîsa winga omu bwânwa.

²⁸ Murhahîra mukashâkirwa owafîre, nîsi erhi mukamushakirwa enzirogo. Nie Nyakasane okuhamîrize.

²⁹ Orhahîra okaleka mwâli wâwe ajà ashenza, bulya buzinda wanabona ecihugo coshi camashimba eyo njira y'okuhushahusha, na ntyo obone camayunjulirana mabî.

³⁰ Mukaz'ikenga ensiku zoshi za Sabato n'aka-Nyamuzinda kwo na kuguma mukaz'ikakenga. Nie Nyakasane okurhegesire.

³¹ Murhahîra mukagend'idôsa ihano emwa abarherekêra abazimu, nîsi erhi emw'abashonga. Mumanye mwankanagend'ibadôsa ihano, bulya banarhuma mwahemuka. Nie Nyakasane okuhamizize.

³² Okâyimukira abantu bakulu oku ntebe, n'omushosi okaz'imukenga. Orhînye Nyamuzinda wâwe. Nie Nyakasane okurhegesire.

³³ Erhi ecigolo cankayûbaka emwinyu, omu cihugo cinyu, murhahîra mwakâcîlibuza.

³⁴ Ecigolo ciyûbasire emwinyu, mukâcilola nka mwene winyu mugal'icizigira nka oku

† 19:27 19, 27 Eyi milongo 26-31 muli binji bihanzîbwe, murhahîraga... Ebyo byoshi babihanzize bulya byakâg'ishushana n'ebi bajira omu bugashânize bw'ecipagani. Lolâ Yer 9, 25; 25, 23; 49, 32.

mucîzigirana mwene na nene, bulya ninyu mwâli bigolo omu cihugo c'e Mîsiri. Nie Nyakasane Nyamuzinda winyu okudesire.

³⁵ Murhahîra mukalenganya, abè omu kutwa olubanja, nîsi erhi omu kutwa olubibi, kandi erhi omu milengo ya kantu kalebe.

³⁶ Mubè n'emirengo na ngasi bindi bikolêsibwa bishingânîne. Nie Nyakasane, Nyamuzinda winyu wamukûlaga e Mîsiri okudesire

³⁷ Mulange amarhegeko n'engeso zâni zoshi, mukaz'izishimba. Nie Nyakasane okurhegesire.

20

Obuhane

Oku ohemuka erhi Moleki orhuma

¹ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi:

² Obwîre bene Israheli erhi: Ngasi mwene Israheli erhi munyamahanga ob'omu Israheli wankahâna muguma omu bâna bâge emunda Moleki ali, oyo anafè: olubaga luli omu cihugo lunamubande amabuye;

³ nâni namushomba nnamukage omu lubaga omu kubona ahânaga muguma omu bâna bâge emunda Moleki ali na kandi omu kubona ahemwire aka-Nyamuzinda kâni haguma n'izîno lyâni litagatîfu.

⁴ Erhi olubaga lwakalonza okumufungira, lukaleka okuyîrha oyo muntu ohânyire muguma omu bâna bâge emunda Moleki ali,

⁵ niene nahana oyo muntu, nahana n'omulala gwâge, nayîsh'imuberûla oku lubaga, mberûle na ngasi bandi boshi bankacihemuka erhi Moleki orhuma.

⁶ Ngasi yêshi wagashânize emyômoka n'abazimu lyo ahemuka bo barhumire, nanamukaga nnamurhenze omu lubaga.

⁷ Mucîsêze lyo mubà batagatifu bulya niono nie Nyakasane Nyamuzinda winyu.

Oku kuhemukira ababusi n'abandi b'omu mulala

⁸ Mulange amareegeko gâni mukaz'igashimba. Nie mmucêsa.

⁹ Ntyo, erhi omuntu ankagayaguza îshe erhi nnina, oyo muntu anafê; bulya ajacire îshe na nnina, anacibarhuze omukò gwâge yêne.

¹⁰ Erhi omulume ankagona na mukà mulungu wâge, oyo mulume n'oyo mukazi bombi bananigwe.

¹¹ Erhi omuntu ankayanka muk'îshe, erhi amayambika îshe obusha; bombi banafê. Bacibarhuzize omukò gwâbo bône.

¹² Erhi omuntu ankayanka omwâlîkazi, bombi banafê; ebi bajizire biri bya kucîsherêza. Bacibarhuzize omukò gwâbo bône.

¹³ Erhi omuntu ankalâla n'omulume nka kula balâla n'omukazi, bulya ebi bajizire biri bibî bwenêne, bombi banafê. Bacibarhuzize omukò gwâbo bône.

¹⁴ Erhi omuntu ankarhôla omukazi akagal'irhôla na nnazâla, erhi kuli kuhemuka. Banabayôce ye bona balya bakazi ntyo ntà cihemu cankaciba ekarhî kinyu.

¹⁵ Erhi omuntu ankalâla n'ecintu, anafê n'eco cintu banacinige.

¹⁶ Erhi omukazi ankacîhà ecintu mpu cimuhamarhe, munanige oyo mukazi n'eco cintu. Byône bicîbarhuzize omukò gwâbyo byône.

17 Erhi omuntu ankayanka mwâli wâbo, mwâli w'îshe erhi mwâli wa nnina, erhi ankabona obushugunu bwâge naye erhi olya mwâli wâbo ankabona obushugunu bwâge, ziri nshonyi nnene ezo. Banabahise omu masù ga bene wâbo, bulya anabwîne obushugunu bwa mwâli wâbo, anabarhule omuzigo gw'obubî bwâge.

18 Erhi omuntu ankayanka omukazi oli omu mugongo, n'erhi akabona obushugunu bwâge, bulya anabwîkwire halya gulya mukò guli gwarhenga, banabakage bombi embere za bene wâbo.

19 Orhahîra okubwikûla obushugunu bwa mun-yokò, erhi obwa nyakashenge, erhi mubiri gwâwe oyambisize obusha; mweshi mwana-hanirwa obubî bwinyu.

20 Erhi omuntu ankayanka mukà mwishè, bulya anabwîkwire obushugunu bwa mukà mwishè, banabarhule omuzigo gw'ecâha câbo na ntyo banafè buzira kubona mwâna.

21 Erhi omuntu ankarhôla mukà mwene wâbo, kuli kuhemuka, erhi abwîkwîre obushugunu bwa mwene wâbo, barhakabona mwâna.

Irhegeko lizinda oku ishanja liberûle: muyâke obukurungu

22 Mulange amarhegeko gâni n'engeso zâni zoshi: mukaz'igashimba lyo eco cihugo nammu-tulira cirhag'imushala.

23 Murhashimbaga amarhegeko g'ishanja nahîva embere zinyu; bulya bal'ijizire amabî gali nk'ago; co carhumire bangayîsa.

24 Co cirhumire mubwîzire oku mwe mukola mwayanka ecihugo câbo, nie nammuhaco cibè

cinyu, ciri cihugo cihululamwo amarhà n'obûci! Nie Nyakasane, Nyamuzinda winyu wammu-berûlaga ekarhî k'ago mashanja.

²⁵ Muberûle ensimba zihumânya n'ezirhahumânya, orhunyunyi rhuhumânya n'orhurhahumânya lyomulek'icîhemula erhi ezo nsimba, orhwo rhunyunyi na ngasi byoshi binyagârha oku idaho birhuma. Ngasi byoshi nammuberûlire mubilole nka bihemule.

²⁶ Mubè bimâna* embere zâni bulya ndi mwimâna, niono Nyakasane. Nâmmuberûla kuli ago mashanja lyo mubà bâni

²⁷ Amango hali omulume erhi mukazi ekarhî kinyu orherekêra abazimu erhi mushonga, abo bantu banafè, banababande amabuye. Bacîbarhuzize omukò gwâbo bône.

21

Ebiyêrekîre obucêse bw'obudâhwa

¹ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi: Ogend'idesa abadâhwa bene Aroni, obabwîre oku ntà mudâhwa ciru n'omuguma mulibo wacîhemulaga erhi mufù gw'omu mulala gwâge guruhuma*.

* **20:26 20, 26** Omulongo gwa 26, gwo gushwînjire ecigabi ca 19-20. Rhulole muli Lev 19, 2. Abatagatîfu erhi bantu bimâna bo bantu bacîshozirwe na Nnâmahanga. Bagwâsirwe okuyâka ngasi mabî g'ecâha. Lolà Gal 5, 14. * **21:1 21, 1** Omudâhwa mukulu al'ihanzîbwe okuyambala emyambalo y'emishîbo, erhi okuj'emunda baj'ibisha owafire erhi okujà aha bali omu mishîbo. Omudâhwa mukulu ali berûlirwe Nyamuzinda.

² Ntadesiri omufù gw'îshe, ogwa nnina, ogw'omugala, ogw'omwâli erhi ogw'omulumuna erhi gwa mukulu wâge.

³ Ciru ankabà mwâli wâbo, arhasag'ïheruka, acibà haguma naye, kwanarhuma azira.

⁴ Bulya ali mukulu omu mulala gw'olubaga lwâge, amanye ankacîhemula ahemule n'ecikono câge.

⁵ Abadâhwa bacîlange bamanye barhakâg'ikungûlwa emviri oku irhwe, barhakâg'imômwa obwânwa bubè mishosho, bacîlange barhakâg'ishâkwa.

⁶ Bali batagatîfu ba Nyamuzinda, kuziga bamanye bankalogorhera Izîno lya Nyamuzinda bulya bo balêrhera Nyamuzinda enterekêro z'abantu; biryo bya Nyamuzinda wâbo: kuziga bagwâsirwe okubà bimâna.

⁷ Barhahîra bakayanka omukazi mûmaguza, erhi orhankakengwa; barhahîra bakayanka omukazi ohulusîbwe n'ibà, bulya omudâhwa ayôsire ali murhererkêre Nyamuzinda wâge.

⁸ Mugwâsirwe okumukenga, bulya ye wahirwe okurherekêra omugati gwa Nyamuzinda winyu, okâmulola nka mwimâna embere zâwe, bulya niene ndi mwimâna, niono Nyamuzinda, nie mbayimânika bimâna.

⁹ Erhi mwâli w'omudâhwa ankacîshûbula, omu kuj'ashenza, erhi anali îshe olya ashûbwîre; olya munyere akola wa kudûlikwa muliro afè.

¹⁰ Omudâhwa mukulu, ôbà akulire bene wâbo, ye wadubuliragwa amavurha oku irhwe, agal'inayîmikwa mpu akaz'iyambala

emyambalo migishe, arhankashandâza emviri zâge, arhankanasharhangula emyambalo yâge.

¹¹ Oyôla arhankashegera aha murhumba ciru n'omuguma, arhanacîhumânyagya omu kuyegera oli omurhumba gw'ishe n'oli ogwa nnina.

¹² Arhankahasha okurhenga omu ka-Nyamuzinda, lyo arhag'ilogorhera aka-Nyamuzinda wâge. N'ecarhuma ahanzibwa ntyo, ganali galya mavurha ga Nyamuzinda ashîgagwa mpu libè ishungwè lyâge, nie Nyakasane nkudesire.

¹³ Amango akola ajà omu buhya, kukwânîne ayanke omunyere ocigwêrhe ibikira.

¹⁴ Arhankayanka omûkana, arhankanayanka omukazi ohulusîbwe n'ibà, arhankanayanka omukazi w'olugendo lubî, kandi erhi ojà ashenza. Ci akola ayanka omukazi, anayanka omushuginyere w'omu bûko bwâge.

¹⁵ Arhabonesagya iburha lyâge nshonyi omu karhî k'olubaga lwâge, bulya nie Nyakasane wamuyîmanikaga nanammujira Mutagâtîfu.

¹⁶ Nyakasane aganîza Mûsa, amubwîra erhi:

¹⁷ Obwîre Aroni ntyâla: ntà muntu ciru n'omuguma w'omu bûko bwâwe wankabà agwêrhe obulema oku mubiri gwâge, akagal'icîshomya mpu ayêgera arherekêre Nyakasane wâwe.

¹⁸ Ntà muntu ciru n'omuguma wankabà agwêrhe obulema, akagal'icîshomya ayêgera omu luhya, abè muhûrha, erhi mukûnagizi, omuntu w'izulu lihombôsire, erhi cingiringiri.

¹⁹ Kandi erhi omuntu ovunisire okugulu erhi

kuboko;

²⁰ omuntu w'enyonjo†, engonyi, ow'isù ly'omurwege, ow'olukulubuju, omushomyo, enkonè.

²¹ Ntà muntu ciru n'omuguma w'omu bûko bw'omudâhwa Aroni wankabà agwêrhe obulema oku mubiri, akacîshomya mpu ayêgera Nyakasane mpu amurhûle enterekêro; bulya agwêrhe obulema oku mubiri: kuziga arhankacîshomya mpu arherekêra Nyamuzinda wâge.

²² Nêci acigwêrhe obuhashe bw'okulya oku biryo bya Nyamuzinda wâge, ciru n'oku bwangà bwimâna, n'oku bwangà bwimâna bwenêne.

²³ Ci arhankajà ebwa nshabâbiro ntagatîfu, arhankanayegêra oluhêrero, bulya agwêrhe obulema oku mubiri, amanyâge ankanaziza ahantu hâni himâna, bulya nie Nyakasane mpajira himâna.

²⁴ Mûsa anacibwîra Aroni ntyo boshi n'abagala na Bene-Israheli boshi.

A. Abadâhwa bahanzîbwe okulya obu bwangà butagatîfu

22

Abahanzibwe okulya oku bwangà butagatîfu

¹ Nyakasane anaciganîza Mûsa, amubwîra erhi:

² «Ogend'ibwîra Aroni n'abagala, bacîlange oku bwangà butagatîfu bw'ebi bene Israheli

† 21:20 21, 20 Olikwo obulema arhaja aha luhêrero.

barherekêra, banamanye bankahemukira izîno lyâni, nie Nyakasane.

³ Onababwîre oku erhi ngasi muntu w'omu bûko bwinyu, yêshi ankabà azizire, agal'iciîshomya mpu ayêgera obwangà butagatîfu bw'ebi bene Israheli banterekêra, oyôla muntu akola ayôsire ali mukâge embere zâni.

⁴ Ntâ muntu w'omu bûko bwa Aroni wankabà mubenzi erhi mushomyo wankalya oku bwangà bwimâna arhanacicêsibwa. Kwo na kuguma n'owundi muntu wankahuma kuli ngasi kantu omufù gwahemwîre, nîsi erhi omuntu ogeza emburho.

⁵ Ngasi yêshi ohuma oku mirhumba y'ebinyagâsi birya byankarhuma omuntu azira nîsi erhi omuntu ozizire ankamuhemba omuziro gwâge mulebe,

⁶ kwo kuderha oku ngasi ocîshomya mpu ahuma kuli ebyôla, anayôrhe azizire kuhika bijingo, arhankalya bwangà bwimâna, ci arhang'igenda ashuke omubiri gwâge n'amîshi.

⁷ Hano izûba lihorha, anabà bwinjà, lêro anahashaga okulya oku bwangà bwimâna, bulya biri biryo byâge.

⁸ Arhankalya ecintu cacîhozagya, nîsi erhi cayirhagwa n'ensimba, bulya canarhuma azira. Nie Nyakasane okudesire.

⁹ Bashimbe amarhegeko gâni lyo barhag'ijira ecâha, omu kugavuna, obone bamâfâ bulya bamahemukira obwangà butagatîfu, nie Nyakasane obajira bimâna.»

B. Abarhali b'omu bûko bw'abadâhwa

¹⁰ Ntâ muntu orhali wa muli bene Levi

wankalya oku bwangà bwimâna, omubunga orhali wa muli bene Levi, kandi erhi omulimya, barhankalya oku bwangà bwimâna.

¹¹ Ci omujà omudâhwa agombôlaga n'ensaranga, yêhe anahasha okubiryakwo, kuguma n'omujà obusirwe omu mwâge banahasha okulya oku bwangà bwâge.

¹² Mwâli w'omudâhwa erhi ankaheruka omu mw'omuntu orhali wa muli bene-Levi, arhankacilya ebiryo byakûlagwa oku bwangà bwimâna.

¹³ Ci oyôla mwâli w'omudâhwa, erhi ankabà mukana nîsi erhi ankahulusibwa nk'arhagwêrhi bâna akagaluka aha mwâbo, akanahabêra nka kulya al'iyôsire amango aciri munyere, anahasha okulya oku biryo by'o bwangà bw'îshe, ci ntà cigolo cankabiryakwo

¹⁴ Erhi omuntu ankahabuka, kurhume alya eby'obwangà buyerekera omudâhwa, anajuha omudâhwa kalya kantu kimâna, anayûshûlekwo ecigabi ca karhanu.

¹⁵ Abadâhwa bagwâsirwe okucîlanga oku kulo-gorhera obwangà bwimâna, bwa bene Israheli, bulya baberûliraga Nyakasane;

¹⁶ bacîlange oku kubabarhuza omuzigo gw'ecâha, cirya bankajira omu kulya eby'obwangà bwimâna, canarhuma bahûna e nterekêro y'okulyûla, bulya nie Nyakasane, nie mbijira bimâna.

C. Ebiyêrekîre embâgwa

¹⁷ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi:

¹⁸ «Oj'ibwîra Aroni n'abagala, kuguma na Bene Israheli boshi, erhi: "Ngasi muntu

mulu bene Israheli nîsi erhi omubunga obalimwo, amango g'okurhûla enterekêro, ebè ya kuyûkiriza eciragâne, erhi ya kushenga kwônene, erhi ankarhûla Nyakasane enterekêro y'okusingônolwa",

¹⁹ "lyo eyêmêrwa, embâgwa ekwânîne ebè ya ndume erhagwêrhi ishembo, mpanzi, ngandabuzi erhi cihebe",

²⁰ "murhahîra mukarhûla enterekêro elikwo ishembo, bulya erhankayankirirwa".

²¹ "Erhi omuntu ankarhûla Nyakasane enterekêro y'omu bishwêkwa byâge, binene kandi erhi binyinyi mpu bibè nterekêro y'omurhûla, kandi erhi ya kuyûkiriza ciragâne cirebe, nîsi erhi ya bulonza kwônene, embâgwa, lyo eyêmêrwa, egwâsirwe ebè elingânîne, erhalikwo ishembo".

²² "Ecintu c'omuhûrha, ecayisha cahegera, ecitwîrwe ecirumbu, ecigwêrhe ebihulu, olukulubuju n'olujavu, murhankacirhûla Nyakasane, ntà kantu ka kulico kankahêkwa oku luhêrero mpu kabè nterekêro nsingônola embere za Nyakasane".

²³ "Wanahâna ecintu cigwêrhe obulema erhi ecigonyahîre, cibè c'omu bishwêkwa binene erhi c'omu byofôfi, wanacihâna nka nterekêro ya bulonza kwônene ci orhankacihâna nka nterekêro ya kuyûkiriza eciragâne bulya erhankayankirirwa".

²⁴ "Murhankahêra Nyakasane ecintu cigwêrhe amazà mahinage, amatuntume erhi matwe; murhahîra mukarhûla ntyôla omu cihugo cinyu".

²⁵ "Ciru yankarhenga omu maboko g'omubunga w'ekarhî kinyu, murhayêmêraga

enterekêro yamwene eyôla, mpu yo yabâ biryo bya Nyamuzinda winyu, bulya yabihire erhi kubakwo ishembo kurhuma. Erhankayankirirwa”».

²⁶ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi:

²⁷ «Akanina erhi omwâna-buzi erhi omwânahene ankaburhwa, anayôrha nsiku nda adwîrhe agoba nnina, kurhenga olusiku lwa kali munâni, n'ezindi nsiku zakulikira anahashag'iyankirirwa nka nterekêro y'okusingônolwa embere za Nyakasane.

²⁸ “Enkafu n'akanina kâyo, ecibuzi n'omwâna waco, mumanye murhakâg'ibibâgira lusiku luguma”.

²⁹ “Amango mwarhûla Nyakasane enterekêro y'okuvuga omunkwa munayirherekêre kulya kwankarhuma yayêmêrwa”,

³⁰ “elîbwe olwo lusiku lwo nanênè, ntâco casi-galaga kuhika kuca sêzi, nie Nyakasane okude-sire”».

D. Irhegeko lizinda

³¹ «Mukaz'ilanga amarhegeko gâni, munagashimbe bwinjà, nie Nyakasane.

³² “Murhahîra mukahemukira izîno lyâni limâna, kukwânîne nkuzibwe ekarhî ka bene Israheli, bulya nie Nyakasane, obajira bimâna.”.

³³ “Nie nammukûlaga omu cihugo c'e Mîsiri mpu lyo mbà Nyamuzinda winyu, nie Nyakasane.”»

23

Ensiku nkulu z'Israheli

¹ Nyakasane ashambâza Mûsa ambwîra, erhi:

2 Ogend'ibwîra bene Israheli, erhi: Lolagi amango mwakaz'icîsêza okushimânanamwo omu ndêko nyimâna, za Nyakasane, ago mango gakâbâ mango makulu bwenêne.

Olwa Sabato

3 Bakaz'ikola nsiku ndarhu, ci olusiku lwa kali nda luli luzira (Sabato), lusiku lwa kurhamûka lwoshi, olwo lusiku lubè lusiku lwa ndêko nyimâna. Mw'olwo lusiku murhahîraga mukajira mukolo mucu, bulya gali mango ga kurhamûka, ganarherekirwe Nyakasane, ngasi hoshi mwankanayûbaka.

Olwa Basâka n'olw'emigati erhalimwo lwango

4 Lolagi ensiku nkulu za Nyakasane, endêko mugwâsirwe mukaz'ihamagala bene Israheli okurhimanana muli ezo nsiku z'endêko nyimâna ngasi luguma omu mango gâlwo.

5 Ngasi mwêzi gwa burhanzi omu nsiku ikumi n'ini z'ogwo mwêzi, gala mango izûba lizika, ali Basâka wa Nyakasane.

6 Olusiku lwa kali ikumi na karhanu lw'ogwo mwêzi, lwakâbâ lusiku lukulu lw'emigati erhalimwo lwango, lusiku lwakaz'ijirwa erhi irenge lya Nyakasane lirhumire. Mukaz'irya emigati erhalimwo lwango nsiku nda.

7 Olusiku lurhanzi mwakâjira endêko nyimâna, murhahîraga mukâjira omukolo mudârhi mwo.

8 Mukaz'irherekêra Nyakasane muli ezo nsiku nda enterekêro nsingônola n'omuliro. Olusiku lwa kali nda habè endêko nyimâna, murhahîraga mukajira omukolo mudârhi.

Omuhuli murhangiriza

9 Nyakasane ashambâza Mûsa amubwîra, erhi:

¹⁰ Ogend'ibwîra bene Israheli ntyâla: Amango mwahika muli ciryâ cihugo nammuha, erhi mwankabà mwasârûla muli eco cihugo, mwanarhûla omudâhwa omuhuli murhanzirhanzi mwanasârûlaga.

¹¹ Anarhûla Nyakasane gulya muhuli omu kugumogamoga lyo ammurhonya. Okwo kukwânîne kubè olusiku lukulikire oluzira.

¹² Olwôla lusiku mwanarherekêrera Nyakasane enterekêro nsingônola y'omwâna-buzi wa mwâka muguma orhagwêrhi ishembo.

¹³ Enterekêro y'enkalangè yayilusa ebè ya bigabi bibirhi bya kali ikumi by'omulengo gw'enshâno enozire mvanganye n'amavurha, nka nterekêro nsingônola n'omuliro, nterekêro ya buhumule bwinjâ embere za Nyakasane, irivayi ly'okusûza, canabâ cigabi ca kani c'omulengo.

¹⁴ Murhahîra mukalya emigati nîsi erhi emihuli myoce kandi erhi mibishi kuhika olwôla lusiku lwonênè mwâlerhe entûlo yinyu embere za Nyakasane. Eryo liri irhegeko linyu ly'ensiku n'amango, oku ngasi bûko bwinyu na ngasi hoshi mwanayûbake.

Olusiku lukulu lw'emigobe

¹⁵ Kurhenga olusiku lwakulikira Sabato, kuhika olusiku mwayisha mudwîrhemwo emihuli y'okuhêreza Nyakasane, mwanaganja migobe nda migumagumà.

¹⁶ Muganje nsiku makumi arhanu kuhika oku lusiku lwakulikira Sabato wa kali nda, na ntyo mwanahêra Nyakasane enterekêro y'enkalangè y'ebihyâhya mwasârûlaga.

¹⁷ Mwanakaz'ilêrha kurhenga emwa bînywè,

migati ibirhi ya nterekêro y'okumolekwa Nyakasane yajiragwa na mirengo ibirhi ya kali ikumi ya nyamâha w'enshâno enozire, enabè eyenzirwe haguma n'olwango: ziri ntang'iyêra za Nyakasane.

¹⁸ Eyôla migati mwarherekêra nterekêro y'ensirîra emwa Nyamuzinda, mwanahirakwo bâna-buzi nda ba mwâka muguma barhali kwo ishembo, mpanzi nguma ntôrhô na ngandabuzi ibirhi, banayûshûlakwo enterekêro y'enkalangè n'ecinyôbwa nka oku munakômerera: ebè nterekêro y'okusingônolwa n'omuliro, ya buhumule bwinjà embere za Nyakasane.

¹⁹ Mubâge n'ecihebe, cibè nterekêro oku byâha na bâna-buzi babirhi babè nterekêro y'okushenga omurhûla.

²⁰ Omudâhwa anabimoleka Nyakasane kuguma n'erya migati y'entang'iyêra. Kuguma n'ebyôla bibuzi byombi, byoshi byanarhûlwa Nyakasane, buzinda byanabà bya mudâhwa.

²¹ Mw'olwôla lusiku lwonênè mwanalâlikana oku lusiku lukulu, mugal'ijira endêko nyimâna: murhahîra mukajira mukolo guhi, liri irhegeko ly'ensiku zoshi kuli ngasi bûko bwinyu na ngasi hantu mwankanayûbaka.

²² Amango mwasârûla emburho z'omu ci-hugo, cinyu, murhahîra okuhika omu mihaliro y'amashwa ginyu, murhahîraga mpu mwaja mwarhologola ngasi bisigîre byankakundêzibwa; ebyôla mwanabilekera omukenyi n'ecigolo. Nie Nyakasane Nyamuzinda winyu.

Olusiku lurhanzi l'w'omwêzi gwa nda

²³ Nyakasane ashambâza Mûsa, erhi:

24 Ogend'idesa Bene Israheli ôbà bwîre oku olusiku lurhanzi lw'omwêzi gwa nda lwâbe lusiku lwâni, lusiku lwa kurhamûka, lusiku lwa kubûha omushekera gw'okulâlîka endêko nyimâna.

25 Murhakâg'ijira mukolo mucî, ci mukaz'irherekêra Nyakasane enterekêro y'okusingônolwa n'omuliro.

Olusiku lukulu lw'Empyûlo

26 Nyakasane ashambâza Mûsa, erhi:

27 Olusiku lwa kali ikumi lw'ogwôla mwêzi gwa kali nda, lwo lwâbà lusiku lukulu lw'empyûlo: olwo lusiku mwânabà n'endêko nyimâna, mucîshalise munarhûle Nyakasane ishêga.

28 Murhahîra mukakola olwôla lusiku, bulya luli lusiku lwa kuhyûla, lwo lusiku mukwânîne okujirirwa enterekêro y'oku byâha binyu embere za Nyakasane Nyamuzinda winyu.

29 Ngasi muntu wankabula kucîshalisa mw'olwo lusiku ali wa kurhenzibwa omu lubaga lwâge.

30 Ngasi yêshi wankacîshomya mpu akola mw'olwo lusiku, nanamurhîngamira.

31 Murhankakola ciru n'ehitya. Liri irhegeko ly'ensiku zoshi eryo, kuli ngasi bûko bwinyu na ngasi aha mwayûbake hoshi.

32 Kuli mwe olwo lusiku lubè lwa Sabato, lubè lwa kurhamûka lwoshi, lubè lwa kucîbabaza. Omu nsiku mwenda z'omwêzi, kurhenga bi-jingo kuhika bindi bijingo, mulange olwa Sabato, murhahumaga kabishi.

Olusiku lukulu lw'Ebihândo

33 Nyakasane ashub'ishambâza Mûsa amubwîra, erhi:

34 Omu nsiku ikumi n'irhanu z'omwêzi gwa kali nda, lukâba lusiku lukulu lw'amarâro, lukâjirwa nsiku nda zoshi z'okukuza Nyakasane, kwo wabwîra bene Israheli ntyo.

35 Olusiku lurhanzi hakâbâ endêko nyimâna, murhakâg'ihîra mpu mwajira mukolo mucî.

36 Mukâgeza nsiku nda erhi kurherekêra muli mwarherekêra Nyakasane enterekêro z'okusingônolwa n'omuliro. N'olusiku lwa kali munâni mwanabâ n'endêko nyimana, lyo mwankarherekêra Nyakasane enterekêro y'okusingônolwa n'omuliro luli lusiku lukulu lw'okushwinja. Murhakâg'ihîra mpu mwajira mukolo mucî.

Okushwinja

37 Zo nsiku nkulu za Nyakasane ezo, zo mwakaz'ikombêra n'okujiramwo endêko nyimâna, lyo murhûla Nyakasane enterekêro z'okusingônolwa n'omuliro, okurhûla ensirîra, enkalangè, embâgwa n'ecinyôbwa. Nka kulya birhegesirwe kuli ngasi lusiku.

38 Erhi zinaberûlukinwe n'olwa Sabato wa Nyakasane. N'erhi zinaberûlukinwe n'ez'okuyûkiriza ebiragâne binyu n'erhi zinaberûlukinwe n'enterekêro murhûla Nyakasane n'obulonza bwinyu.

Ebishubiriyêrekerâ olusiku lukulu lw'Ebihândo

39 Olusiku lwa kali ikumi na karhanu lw'omwêzi gwa kali nda, hano mubâ mwamâsârûla emburho z'omu cihugo

mwanajirira Nyakasane olukulu lwa nsiku nda, olusiku lurhanzi kwanabà kurhamûka kunene, oku lusiku lwa kali munâni, lwâbà lwa kurhamûka kandi kunene.

⁴⁰ Oku lusiku lurhanzi mwanarhôla oku malehe g'emirhi yinyu minjà, mwanarhôla omu nfune amashami g'emishugushugu, amashami g'emirhi y'ecishakashaka n'ag'ecikanganyambwe c'oku lwîshi, mukâbihindana n'omwîshingo embere za Nyakasane winyu muli ezôla nsiku nda.

⁴¹ Ngasi mwâka mwakaz'ijira olwo lusiku lukulu lwa nsiku nda z'okukuza Nyakasane. Eryo liri irhegeko oku iburha linyu lyoshi, mwakaz'ilujira ngasi mwêzi gwa kali nda.

⁴² Mwakaz'igeza nsiku nda erhi mulâla omu birâlo by'ebyâsi. Ngasi muburhwa w'omu Israheli akaz'ilâla muli ebyo birâlo,

⁴³ lyoki iburha linyu lyankamanya oku namuhandisize omu birâlo amango na mmukûlaga omu cihugo c'e Mîsiri; nie Nyakasane, Nyamuzinda winyu.

⁴⁴ Mûsa anacimanyîsa ebyo byoshi kuli bene Israheli, ezo nsiku nkulu z'okukuza Nyakasane.

24

Ebindi birhegesirwe amango g'enterekêro
Akamole karhazima omu ka-Nyamuzinda

¹ Nyakasane anacibwîra Mûsa, erhi:

² Orhegeke bene Israheli okukaz'ilerha amavurha g'emizêti misimârhe, gashongwîre na mahyâhya, ganali ga kutwânwa ensiku n'amango omu kamole k'aka-Nyamuzinda.

³ Aroni akaz'ikalanga kayôrhe kayâsire ensiku zoshi omu kagombe k'endêko embere ly'enshabiriro; kurhenga bijingo kuhika sêzi, erhi kayâsire buzira kuhusa, embere za Nyakasane. Liri irhegeko ly'ensiku zoshi, oku iburha linyu lyoshi.

⁴ Akaz'iyimanza amatara gali oku ishami lyatutagwa n'amasholo, gakaz'iyôrha gayasire embere za Nyakasane.

Orhugati oku karhalarhala k'amasholo

⁵ Orhôle omulà gw'enshâno enozire, oyendesemwo rhugati ikumi na rhubirhi rhwa bununirizi, ngasi higuma hidugwe na bigabi bibirhii bya kali ikumi bya mulengo gw'eyo nshâno.

⁶ Ogal'irhudekêreza oku karhalarhala k'amasholo gali embere za Nyakasane; ojire nkere ibirhi, ngasi lukere kuje rhugati ndarhu.

⁷ Wanahira enshangi nyinjâ erhalimwo bindi bici oku ngasi lukere lw'orhwôla rhugati, yo wakolêsa oku mugati gwasingônolwa gubè biryo bya Nyakasane.

⁸ Ngasi lwa Sabato, eyôla migati ekâyôrha yadekêrezibwa embere za Nyakasane, ebè nterekêro ya bene Israheli, liri irhegeko ly'ensiku zoshi eryo.

⁹ Eyo migati yanabà ya Aroni n'abagala. Banakaz'iyilira ahantu himâna, bulya kuli bo buli bwangà bwimâna, bw'oku nterekêro nsingônola yajiriragwa Nyakasane. Eryôla liri irhegeko ly'ensiku n'amango.

Okuhanwa kw'abantu bahemukira Nyakasane

¹⁰ Mugala w'omuyahudi-kazi muguma cikwônene erhi n'îshe ali munyamisiri, anacihuluka omu mwâge, ajà muli bene Israheli, omu lugo barhulubana na muny'Israheli muguma.

¹¹ Muli eyo nongwè, olya mwâna w'omuyahudi-kazi, ahemukira Izîno lya Nyakasane, alijacira kubî, nnina ye wali Shelomiti, mwâli wa Debri, w'omu bûko bwa Dani.

¹² Bamushwêka banamulindisa Mûsa mpu kuhika ababwîre kurhi Nyakasane alonzize bamujirire.

¹³ Nyakasane ashub'ibwîra Mûsa, erhi:

¹⁴ Orhenze oyo wahemusire omu lugo n'abayumvagya oku alogorha bamuhirekwo amaboko oku irhwe, kandi endêko yoshi y'abantu emubande amabuye.

¹⁵ Oj'ibwîra bene Israheli, oku ngasi muntu wankajacira Nyakasane, oyôla anayôrha abarhwîre ecâha câge,

¹⁶ n'owankalogorhera Izîno lya Nyakasane anahâbwe obuhane bw'okuyîrhwa: endêko yoshi yanamubanda amabuye, akabà mwîkala, nîsi erhi mubunga, ngasi yêshi wankalogorhera Izîno lya Nyakasane limâna, ali wakuyîrhwa.

Olwihôlo

¹⁷ Owankashûrha owundi muntu kuhika okufà, olya wamushûrhaga kuhika naye ayîrhwe.

¹⁸ Owankashûrha ecintu cishwekwa ca bene kuhika okufà, oyôla agwâsirwe okugalula ecindi cizîne, buzîne oku buzîne.

19 Erhi muntu mulebe ankababaza owâbo muntu, oyôla naye banamujirire naye nk'oku anajiriraga owâbo.

20 Buvune oku buvune, isù oku isù, lîno oku lîno, banamubabaze nk'oku anababazagya mulungu wâge.

21 Owankayîrha ecintu cishwêkwa ca bene, anagule ecindi cintu cishwekwa cizîne. Ci owankayîrha omuntu, oyôla kukwânîne ayîrhwe.

22 Eryo liri irhegeko linyu mweshi, abè mubunga, abè muburhwa omu cihugo, bulya nie Nyakasane Nyamuzinda winyu.

23 Mûsa erhi ayûs'ibwîra bene Israheli okwôla, arhegeka mpu olya walogorheraga Nyakasane arhenzibwe omu lugo bamubande amabuye. Bene Israheli banacijira nk'oku Nyakasane anarhegekaga Mûsa.

25

Emyâka mitagatîfu

A. Omwâka gwa Sabato

1 Nyakasane abwîrira Mûsa oku ntondo ya Sînayi, erhi:

2 Oj'idesa Bene Israheli obabwîre, erhi: Amango mwahika muli cirya cihugo nâmuha, obudaka bwakaz'ihumûka: abè Sabato oku irenge lya Nyakasane

3 Wanakârhwêra amashwa gâwe myâka ndarhu, wanakashogolera ishwa lyâwe ly'emizêtuni myâka ndarhu, onakaz'isarûlamwo emburho zâwe.

4 Omwâka gwa nda gwanakâbà mwâka guzira (gwa Sabato), mwâka gwa kurhamûsa obudaka

lwoshi, mwâka guzira, irenge lya Nyakasane lirhumire: ogwôla mwâka orhahîra okamîra ishwa lyâwe, orhahîra okushogolera emizâbîbu yâwe.

⁵ Orhahîra okuhumbûla ebicimezize byônene by'emburho zâwe zahungumukaga amango g'okusârûla, orhanaderhaga mpu wagend'ihumbûza amalehe g'emizâbîbu yawe erhashogolîrwi. Guli mwâka gwa kuhumûsa obudaka.

⁶ Ebyankayêra omu budaka agwola mango ga Sabato byanabà biryo byâwe mwena mwambali wâwe, mwambalikazi wâwe, omuntu olimya aha mwâwe, n'ecigolo ciri aha mwâwe, kwo kuderha oku we na ngasi boshi balama aha mwâwe.

⁷ Ebintu bishwekwa n'ensimba z'omu cihugo cinyu, nabyo byakaz'ilya ngasi byankayêra muli obwôla budaka agôla mango.

B. Omwâka gwa makumi arhanu

⁸ Wanaganja zizira nda, kwo kuderha Sabato nda za myâka nda kali nda, amango g'ezôla zizira nda z'emyâka, zakubêra mango ga myâka makumi anni na mwenda. Kwo kuderha mango ga migobe ya myâka nda migumaguma.

⁹ Omu nsiku ikumi z'omwêzi gwa kali nda, obûhe omushekera, gushekêreze, oku kulâlîka olusiku lukulu lw'okuhyûlira ebyâha, mugere omu cihugo coshi mwayisha mwabûha omushekera.

¹⁰ Muderhe oku guli mwâka Mutagatîfu, omwâka gwa makumi arhanu, munaderhe oku abîkalà b'ecihugo boshi bamârhenga omu bujâ, n'oku ngasi mwîkala arhacigwêrhi cihanzo

c'okuyûbaka nka oku analonzize, ngasi muguma ashagaluke, ashubirane ehyâge, anashubire omu mulala gwâge.

¹¹ Omwâka gwa makumi arhanu gubè mwâka gwinyu gw'okushagaluka, murhahîra mukarhwêra emburho nîsi erhi kuhumbûla orhwîmerêra murhanahîraga mukahumbûla amangakà oku mirhi yinyu erhali mishogolere.

¹² Bulya guli mwâka gwa bushagaluke bwinyu; gubè mwâka gwinyu mugishe, munalye emburho z'omu mashwa.

Omugisho gwa Nyakasane

¹³ Muli ogwôla mwâka gw'obushagaluke, ngasi muntu ashubirane ehyâge.

¹⁴ Erhi wankagula nîsi erhi kuguliza mulungu wâwe kantu kalebe, mumanye oku ntâye ogwêrhe obuhashe bw'okulenganya mwene wâbo.

¹⁵ Wakaz'igulira mwene winyu, omu kushimba ecicîro c'amagerha cikwânîne kurhenga oku mwâka gw'okushagaluka gwazindig'igera, naye anakugulize kushimbana n'emyâka ali asârûla.

¹⁶ Oku emyâka yajà yayushûka kwo nâwe wanaja wayûshûla engulo, n'oku emyâka yajà yanyihya, erhi na nâwe kwo wanaja wanyihya engulo, bulya erhi cigabi cilebe c'ebi asârûlaga co akugulize.

¹⁷ Ntâye olenganyagya mwene wâbo, orhînye Nyamuzinda, bulya nie Nyakasane, Nyamuzinda wâwe.

¹⁸ Mushimbe amarhegeko gâni, munalange engeso zâni, na ntyo mwanabà n'omurhûla omu cihugo.

19 Idaho lyanayâna emburho zâlyo, mwanalya munayigurhe oku munalonzize, munabere n'omurhûla.

20 Erhi mwankacîdôsa mpu: Bici rhway-ish'ikalya muli ogwôla mwâka gwa kali nda, ebwa kubà rhurhankarhwêra, rhurhakanasârûla emburho zîrhu?

21 Mumanye oku nayîsh'imurhumira omugisho gwâni omu mwâka gwa kali ndarhu, muli gwo mwanayêza emburho mwalya myâka isharhu.

22 Omu mwâka gwa kali munâni mwanashub'irhwêra, mwanakaz'ilya oku muhako gwa mîra kuhika oku mwâka gwa kali mwenda, kuhika mushub'iyêza erhi munadwîrhe mwalya omuhako gwa mîra.

Obuhashe bw'okugombôla ohudaka

23 Obudaka burhankaguzibwa lwoshi, bulya ecihugo ciri câni, munayûbasire emwâni nka bigolo, na nka bantu ba kugera kwônene.

24 Aha mwayûbake hoshi omu cihugo, mwakaz'iyêmêra omuntu agombôle amashwa gâge.

25 Erhi mwene winyu ankabà mukenyi, n'okwôla kurhume akuguliza ecihimbi c'ishwa lyâge, olya oyîmire ahâli hâge, nîsi erhi olya mwene wâbo omuyegîre kulusha, anahasha okuyisha anagombôle cîrya cihimbi mwene wâbo aguzagya.

26 Ci erhi ankabà omuntu arhagwêrhi mwene wâbo wayîma omu byâge, ci erhi yêne ankalonza ebyankagombôlamwo eryo ishwa lyâge analigombôle buzira mbaka.

27 Anaganja emyâka yamâgera kurhenga bagulizinye, agal'igalulira nyakugula engulo y'emyâka arhal'icihingamwo, kandi anashubira omu ishwa lyâge lwoshi

28 Erhi ankabà arhankacibona engulo y'okugombôlamwo ishwa lyâge, liryâ lyanayôrha omu maboko ga nyakugula kuhika oku gundi mwâka gw'okushagaluka. Muli ogwôla mwâka gw'okushagaluka, nyakugula arhacishwesirwi na cici, naye nyakuguza anashubirana ishwa lyâge olusiku lw'okushagaluka.

29 Erhi omuntu ankaguza enyumpa yâge y'okulâla eri omu lugo luzungulusirwe n'ecôgo cizibuzibu, oyo muntu agwêrhe obuhashe bw'okugombôla eyo nyumpa yâge kuhika oku buzinda bw'omwâka gukulikire ogu aguzagya mwo.

30 Erhi ankabà erya nyumpa eri omu lugo luzungulusirwe n'ecôgo cizibuzibu erhagombwîrwi enyuma lya mwâka mugumagumâ, erya nyumpa yanayôrha y'olya wayigulaga bône abâna bâge. Ntâye wankacibarhenzamwo. Ciru n'amango gw'omwâka gw'okushagaluka erhankarhenga omu maboko gâbo.

31 Ci enyumpa ziri omu bishagala birhanazungulusirwi n'ebyôgo, zanakaz'ilola kuguma n'amashwa ziyûbasirwemwo. Zanahash'igombôlwa n'okushubira omu maboko ga bênezo, n'abâli baziguzire banazirhengamwo n'okuzishubiza bênezo, amango g'omwâka gw'okushagaluka.

32 Oku biyêrekîre enyumpa na ngasi lugo lw'Abaleviti bagwêrhe obuhashe

bw'okukaz'izigombôla.

³³ Erhi omuntu ankagula enyumpa emwa Abaleviti, a gwâsirwe okuyirhengamwo n'okushubira omu lugo lulya ajiramwo aha mwâge, erya nyumpa yanagombôlwa oku mwâka gw'okushagaluka, bulya ezo nyumpa zibà omu bishagala by'Abaleviti, ziri birugu byâbo omu karhî ka bene Israheli.

³⁴ Amashwa gali omu marhambi g'ebisbagala by'Abaleviti, garhankaguzibwa, bulya gali birugu byâbo ensiku zoshi.

Obuhashe bw'okucîgombôla

³⁵ Erhi omulungu wâwe ankakena akanakaz'ikuhûna, onakaz'imurhabâla, abè mubunga erhi cigolo; ntyo naye anahash'okulama bwinjà aha burhambi bwâwe.

³⁶ Orhamulongezyakwo bunguke buci, ci okâkenga Nyamuzinda wâwe, orhakazâg'imuhugûga.

³⁷ Orhamuhozagya amagerha gâwe mpu lyo ayishikuha obunguke, orhanamuhâga oku biryo byâwe mpu lyo oyîsh'imuyungukirakwo.

³⁸ Nie Nyakasane, Nyamuzinda wâwe, wammukûlaga omu cihugo c'e Mîsiri, nti mmuhè ecihugo c'e Kanâni, lyo nyôrha ndi Nyamuzinda winyu.

³⁹ Erhi mulungu wâwe ankakenera bwenêne aha burhambi bwâwe na muli okwo acîguze emunda oli, orhamukolêsagya nka mujà.

⁴⁰ Anabêra aha mwâwe nka mulimya, nka cigolo, akaz'ikukolera nka mulimya kuhika oku mwâka gw'okushagaluka.

41 Enyuma z'aho anacîkubûla arhenge aha mwâwe, ye haguma n'abâna bâge aburha yênene, kandi anashubira omu mulala gwâge, n'omu by'ababusi bâge.

42 N'ecarhuma okwo kubà, bulya bali bambali bâni nienene nabarhenzagya e Mîsiri barhankacîguza nka bajà

43 Orhamurhegekaga n'obukali ci okaz'irhînya Nyamuzinda wâwe.

44 Abajà n'abajà-kazi, ogwâsirwe okujira mpu babè bambali bâwe, wakaz'ibagula omu mashanja gakuzungulusire. Muli agwola mashanja mwoki wakaz'ikula bambali na bambali kazi bâwe.

45 Kandi mwanahasha okubagula omu bâna b'ebigolo biri haguma ninyu n'omu milala yâbo eri haguma ninyu, balya baburhiragwa emwinyu, abôla bâna bayôsire bali birugu binyu.

46 Mwanabasigira abâna binyu enyuma zinyu, nka kashambala kâbo, banabayôrhanè nka birugu byâbo, bagal'iyôrha ensiku zoshi bajà binyu, ci kuli bene winyu bene Israheli, ntâye muli mwe wabarhegekaga n'obukali.

47 Erhi ankabà omubunga kandi erhi mwambali wâwe agalire aha mwâwe, na mwene winyu muguma abâge mukenyi, agal'igend'icîguza emwa olya mubunga erhi emwa olya mwambali wâwe, nîsi erhi emwa omuburhwa w'omulala gw'embuga,

48 oyôla muntu acigwêrhe obuhashe bw'okucîgombôla, bulya muguma wa muli bene wâbo anahasha okumugombôla.

⁴⁹ Mwishè kandi erhi mwene mwishè, anahasha okumugombôla, ciru na mwene wâbo kwônene anahasha okumugombôla. Kandi ciru yênene erhi ankalonza ebirugu anahasha okucîgombôla.

⁵⁰ Boshi n'olya wamugulaga, banaganja emyâka ali kurhenga abîre mujà kuhika omu mwâka Mutagatîfu, n'ecijiro c'obuguzi canagererwa oku myâka yâge akozire, n'oku bunguke amudwîrhîre nka mukozi wâge.

⁵¹ Erhi ankabà hacisigîre myâka minji, yanaja omu busalizi kuguma n'ebi bamugulaga.

⁵² Erhi ankabà myâka misungunu yonene ecisigîre, embere z'omwâka gw'okushagaluka, anayiganja, agal'ilyûla ebyamucungula omu kuganja ngasi mwâka.

⁵³ Anahasha okubêra aha mw'olya muntu nka mulimya akaz'imukolera omu mwâka, n'oyôla nnawâbo arhakâg'imukolêsa n'obukali munadwîrhe mwabona.

⁵⁴ Nka ntà kuguma agombwîre muli okola kwoshi, analîkwa bône abâna bâge omu mwâka gw'okushagaluka.

⁵⁵ Bulya niene bene Israheli bagwâsirwe okushiga, bali bambali bâni, bulya niene nabakûlaga omu cihugo c'e Mîsiri, nie Nyakasane Nyamuzinda winyu.

26

Okushwinja

¹ Murhahîra mukacîjirira abazimu mwakaz'iharâmya, murhahîra mukayimânika enshusho nîsi erhi mabuye mabinjûle, omu

cihugo cinyu irhondo murhabonekanaga
ibuye lirikwo enshusho mwakaz'ifukamira
n'okuharâmya, bulya nie Nyakasane,
Nyamuzinda winyu.

² Mugendêrere ensiku zâni za Sabato, n'aka-
Nyamuzinda kâni mukakenge, nie Nyakasane.

Emigisho

³ Mukakaz'ikulikira amarhegeko gâni
n'okugalanga, mukakaz'ijira nk'oku
mmuhûnyire, nanakaz'imuhâ enkuba omu
mango gakwânîne.

⁴ Amashwa ganayeramwo emburho zâgwo,
n'emirhi eyânekwo amalehe gâyo.

⁵ Amango g'okuhûla engano ganahika
omu nsiku z'okurhalika emizâbîbu n'amango
g'okurhalika ganahika oku mango g'okumîra,
mwakaz'ilya omugati gwinyu munayigurhe,
munayûbake n'omurhûla omu cihugo cinyu.

⁶ Nâhira omurhûla omu cihugo cinyu,
mwâkaz'ihunga na ntâye wamufudusa, ensimba
z'ebiryanyi, nazilibirhakwo omu cihugo cinyu,
n'engôrho erhakacigera omu cihugo cinyu.

⁷ Mwakaz'iminika abashombanyi binyu muna-
balambike n'engôrho.

⁸ Barhanu muli mwe bakaz'iminika igana,
n'igana lyakaz'iminika bihumbi igana, abashom-
banyi binyu mwakâbalambika n'engôrho.

⁹ Nayêrekera emunda muli, njire muburhe mu-
nayôloloke, nanywâna na ninyu.

¹⁰ Mwakaz'ilya emihako yinyu, na nka bya-
makoya, mwanakabulira ebya mîra, mulye ebi-
hyâhya.

¹¹ Natwa icumbi lyâni emwinyu na ntà mango nankaderha nti mwamanshologorha.

¹² Nakaz'igenda ekarhî kinyu, na mbè Nyamuzinda winyu, ninyu mubè lubaga lwâni.

¹³ Nie Nyakasane, Nyamuzinda winyu wammukûlaga omu cihugo c'e Mîsiri, nti murhenge omu bujà bwâyo. Nammutwîre ekoba zâli zimushwesire, mwagenda mwanegena.

Okuhehêrerwa

¹⁴ Ci akabà murhanyumvirhi, murhanashimbiri ago marhegeko goshi, n'erhi mwankagayaguza amarhegeko gâni,

¹⁵ n'erhi omurhima gwinyu gwankashologorhwa n'engeso zâni, kurhume mubula kwashimba amarhegeko gâni, mugal'ivuna endagâno yâni,

¹⁶ alagi oku nammujira nâni: nammuhiramwo ecôbà, mwafà n'ishushira, lyo libongereza amasù n'okuborobonja amagala. Mwakaz'irhwêra kubè kurhamira busha, bulya abashombanyi binyu bammulyabyo.

¹⁷ Nammuyâsa obusù bwâni, munakaz'ihimwa n'abashombanyi binyu n'abammushomba babà bo bakammurhegeka, mugal'ikaz'iyaka n'obwo ntâye omurhezire.

¹⁸ Erhi ankabà enyuma zâbo murhacinyumvirhi, nanammuhana kali nda kalushile okwo erhi byâha binyu birhumire.

¹⁹ Nammutwamwo omumino, nanajira amalunga ginyu gammuzidohere nka cûma, n'idaho lizibuhe nka marhale.

20 Emisî yinyu yanakaz'irhamira busha, n'obudaka bwinyu burhakaciyera emburho zâbo, n'emirhi y'ecihugo erhakaciyana amalehe gâyo.

21 Erhi mwankacîhamba mpu mwacînyishingika, mpu murhalonza kuyumva, nanammuhimbag-uliza kali nda kulusha oku ebyâha binyu binali.

22 Nanammulikira ebiryanyi byakaz'immulya abâna, bimalîre ebishwêkwa binyu bimmujire bantu ba mahungà, binarhume enjira zinyu zahâmba.

23 Erhi enyuma z'aho mwankabà murhacîhanwiri n'agôla mahane nammuha, n'erhi mwankanasêza okushingalala embere zâni n'iganzi linene,

24 buzinda nâni nanammugolonjoka, mmushûrhe kali nda kalushire erhi ebyôla byâha binyu birhuma.

25 Nammurhogeza kwo engôrho y'okucîhôleza endagâno yâni, mwacîlundika omu bishagala binyu, nangal'immurhumira ecihûsi ekarhî kinyu, mugalihwera omu maboko g'abashombanyi.

26 Go mango nammunyaga omugati mulamirakwo*, mwabona oku bakazi ikumi bakaz'idugira omugati masiga maguma, banakola bakâgera obuzirho bwâgwo, mukola

* 26:26 26, 26 Abayahudi bakâg'irhunga emigati bakâg'iyôca. Na buzinda bwâho banayibîka muhako; bakâg'iyîmanika oku karhî kaguma kakağ'ibîkwa oku karhala k'emigati kw'omu mwâbo. Nyamuzinda aderha, erhi: «Navuna akarhungo kinyu k'emigati kwo kuderha nammuyîrha buligo». Lolà Eze 4, 16; 14, 13; Lul 105, 16; 1 Bâm 6, 28; Yer 19, 9; End 4, 10.

mwakaz'ilya murhanaciyigurha.

²⁷ N'akabà kandi enyuma z'okola murhayumvîrhi, ci mushub'iyûshûla okugera yinyu njira

²⁸ oburhè bwâni bwanammuyâkira lêro bwenêne kulusha, nnangal'imuhana kali nda kalushire erhi ebyôla byâha binyu birhumire.

²⁹ Mwanacîlya akarhabana n'akanyere.

³⁰ Nâshâbûla empêrero zinyu nyimânike oku ntondo, n'emilunga yinyu mwayûbakiraga izûba, nayivongola, n'ebiru nda binyu mbigalike oku birunda by'abôla bazimu binyu b'obusha, n'omûka gwâni gummukabekwo.

³¹ Engo zinyu naziyôsa bwâmwa, n'empêrero zinyu nazishandâza, ntakanaciyudûkirwa n'obuhumule bw'enshangî zinyu.

³² Nâsherêza ecihugo cinyu, kulya kwarhuma abashombanyi binyu bazânwa, amango bacyûbakamwo.

³³ Ninyu namushandabanya omu mashanja, ngal'immuyômolera engôrho omu nyuma zinyu; ecihugo cinyu câhagulwa, n'engo zinyu ziyôrhe nkunûnû y'irungu.

³⁴ Aho lyoki ecihugo cankuza ensiku za Sabato zâge, ecihugo casiha buzira kuhingwa, ago mango goshi mujir'ibêra omu cihugo c'abashombanyi binyu. Aho ecihugo canarhang'ihumûka, cinayukirize ezizira zâco.

³⁵ Amango goshi, ecihugo ciri omu malibuko erhi kuhumûka cinadwîrhe cahûmûka, n'okwôla murhankakubwine omu zizira zinyu, amango mwanal'imuciyûbasiremwo.

³⁶ Amahungâ gankasigalamwo, nagahira goshi ecôbâ emurhima, omu cihugo c'abashombanyi binyu: omusâgasa gw'ehyâsi gwône gurrhume bakûla omulindi, balindimuke nka abayâka engôrho, bajè bakulumba n'obwo ntâye obashimbire.

³⁷ Baguma bakâcîhunika oku bâbo nka abayaka engôrho n'obwo ntâye obashimbire! Murhakaciderha mpu mwahaza embere z'abashombanyi binyu.

³⁸ Mwahwêra omu gandi mashanja, n'ecihugo c'abashombanyi binyu cammumirangusa.

³⁹ Emisigala ya muli mwe, yahungumukira omu bihugo by'abashombanyi binyu erhi bubî bwâyo burhuma; ciru bahungumuka erhi mabî ga b'îshe garhuma nka kulya bônene bahungumukaga.

⁴⁰ Lyoki bayish'îkacîyunjuza obubî bwa b'îshe wâbo n'obwabo bônene, muli okwo kungomera, ciru n'okucîhindula kuli nie

⁴¹ kwo kwanarhuma nâni nacîhindulirabo, n'okubahêka omu cihugo c'abashombanyi bâbo. Erhiankaba ogwo murhima gwâbo muzibu nk'ibuye gurhahanagwa lêro nagwo gwanacîrhôhya, nâni nanashub'îkengêra endagâno yâni na Yakôbo.

⁴² Nanashub'îkengêra oku nalaganyagya Izaki, n'okunalaganyagya Abrahamu, kunashub'înkengêza cirya cihugo nabalaganyagya.

⁴³ Ecihugo barhenzibagwamwo, lêro naco cabâ n'ezizira za Sabato waco. Bulya cakaz'ihagulwa, banayêmêra obuhane bw'amabî gâbo, bulya

bali bagayaguzize amarhegeko gâni, n'omurhima gwâbo gwâli gushologosirwe n'amarhegeko gâni.

⁴⁴ Cikwône arhali hoshi aho: amango babà bakola bali omu cihugo c'abashombanyi bâbo, ntabakabulire lwoshi, barhananshologose mpu kuhika mbaherêrekeze, mpu kurhume nayîrha eciragâne najiraga nabo, bulya nie Nyakasane, Nyamuzinda wâbo.

⁴⁵ Nanashub'ikengêra amalaganyo najiraga haguma na bashakulûza bâbo erhi bo barhumire, balya narhenzagya omu cihugo c'e Mîsiri, erhi n'amashanja gadwîrhe gabona nti mbè nie Nyakasane wâbo.

⁴⁶ Yo mihigo eyo, go marhegeko ago, lwo lushika olwo Nyamuzinda ajiraga ekarhî kâge na bene Israheli oku ntongo ya Sînayi, arhuma Mûsa mpu aj'ibabwîrago.

27

Ecitwîro

A. Okushiga omuntu

¹ Nyakasane ashambâza Mûsa amubwîra, erhi:

² Ogend'idôsa Bene Israheli obabwîre oku: Erhi hankabà owalonza okuyûkiriza eciragâne câge emwa Nyamuzinda omu kushiga ebyankafa omuntu, alagi oku agwâsirwe okujira:

³ Ecitwîro c'omulume w'emyâka makumi abirhi kuhika oku gali ndarhu, ali wa kugererwa oku sikêli makumi arhanu, co citwîro c'esikeli (ntûlo) y'aka-Nyamuzinda.

⁴ Akabà ali mukazi, anagererwa oku sikêli makumi asharhu.

⁵ Akabà murhabana: kurhenga oku myâka isharhu kuhika oku myâka makumi abirhi anagererwa oku sikêli makumi abirhi, omunyere anagererwa oku sikêli ikumi.

⁶ Kurhenga mwêzi muguma kuhika myâka irhanu, engombôlo y'omwânarhabana, olugero lwanabà lwa sikêli irhanu, n'okugombôla omwânanyere, olugero sikêli isharhu.

⁷ Kurhenga myâka makumi gali ndarhu kujà enyanya, olugero lwâwe lubè lwa sikêli ikumi n'irhanu oku mulume na sikêli ikumi oku mukazi.

⁸ Erhi olya wahânaga eciragâne ankabamukenyi, olya orhankahika oku lugero lw'okugombôla, kukwânîne alêrhere omudâhwa olya muntu ashîgaga ye wahûna olugero. Omudâhwa analujira kushimbana n'ebi olya wajiraga eciragâne ankabona.

B. Okulagâna ecîntu

⁹ Erhi nyakuhiga ankalagâna cintu cilebe mwa birya barherekêra Nyakasane, ngasi cintu bankanarhûla Nyakasane cinahinduke cintu cimâna.

¹⁰ Barhankacihasha okucihingûla, barhankahingana ecibî oku cinjà erhi ecinjà oku cibî. Erhi bankahinganula ecintu oku cindi, byombi byombi erhi bikola bimâna.

¹¹ Erhi ankabà cintu ciguma ca mwa birya bizira, birhankarherekêrwa Nyakasane, eco cintu banacimoleka omudâhwa.

¹² Naye omudâhwa anahâna olugero lwâco, kushimbana n'oku ciri cinjà erhi cibî, kandi banakulikira olwo lugero luhânyirwe n'omudâhwa.

¹³ Ci erhi bankalonza okucigombôla, banayûshûla ecigabi ca karhanu oku lugero

cikwânîne.

C. Okulagâna enyumpa

14 Erhi hankajira owalagâna enyumpa nterekêro emwa Nyakasane, omudâhwa anagend'ilola erhi eri nyinjâ nîsi erhi mbî, kandi banashimba olugero lw'ecicîro omudâhwa asîmire.

15 Ci erhi olya wahânaga enyumpa yâge ciragâne ankalonza okuyigombôla, anayûshûla ecigabi ca karhanu oku Lugero omudâhwa ahûnaga, lyoki yankayôrha yâge.

D. Okulagâna ishwa

16 Erhi hankajira owarherekêra Nyakasane ecihimbi c'ishwa lyâge yêne, wanarhôla olugero lwâwe omu kulola mburho nyinganaci wankarhwera muli liryâ ishwa: sikêli makumi arhanu z'amarhale kuli nyamâha muguma w'emburho y'engano.

17 Erhi ankabà muli omu mwâka gw'okushagaluka, mwo ahânyire ishwa lyâge nterekêro, anakulikira olugero lwâwe.

18 Ci kwônene erhi yankaba eri enyuma ly'omwâka gw'okushagaluka, lyo arherekîre ishwa lyâge, omudâhwa anatwa engulo omu kuganja emyâka ecisigîre, kuhika oku gundi mwâka gw'okucîshinga, na ntyo cirya citwîro canashubwakwo.

19 Erhi olya warherekêraga ishwa lyâge ankalonza okuligombôla, anayûshûla ecigabi ca karhanu oku citwîro, na ntyo ishwa lyanayôrha lyâge.

20 Erhi ankabà arhagômbwîri ishwa lyâge, abul'iliguliza owundi muntu, eryo ishwa

lirhankacigombôlwa.

²¹ N'amango lyabà lirhacishwesirwi na cici, oku mwâka gw'okushagaluka, eryo ishwa lyanayôrha lirherekêre emwa Nyakasane, likola ishwa lyahânagwa ciragâne, lyanabà lya mudâhwa.

²² Erhi hankajira owarherekêra Nyakasane ishwa ahâbagwa cikinja, ci lirhali lyâge lwoshi,

²³ omudâhwa anagend'ilola eryo ishwa, anal-ijirire ecitwîro kushimbana n'amango gasigîre kuhika omu mwâka gw'okushagaluka. Oyo muntu anajuha olwo lusiku lwo na nnênè engulo batwa nka kantu karherekîrwe Nyakasane

²⁴ Omu mwâka gw'okushagaluka eryo ishwa lyanashub'ibà ly'olya waliguzagya, ye olya wanali nnalyo lwoshi.

²⁵ Ecicîro câwe coshi wakaz'icigerera oku sikêli y'aka-Nyamuzinda: ebà sikêli yankagererwa oku makumi abirhi.

Okugombôla emburhwa-lubere

²⁶ Ci ntâye wankajira eciragâne c'ecintu mburhwa-lubere lw'omu bishwekwa byâge, bulya ebyo nka mburhwa-lubere, bikola biyôsire biri birherekêre Nyamuzinda, ebè nkâfu, cibè cibuzi byoshi biyôsire biri bya Nyakasane.

²⁷ Erhi cankaba cintu cizira, banacigombôla oku ngulo obatwîrre, n'okuyûshûla kwo ecigabi ca karhanu, n'erhi cankaba cirhagombwirwi, banaciguze oku ngulo wacitwiraga.

Okugombôla akantu erhi muntu warhûzirwe Nyamuzinda lwoshi

²⁸ Ntâco omu bintu omuntu arhûzire Nyamuzinda lwoshi n'endahiro, abè muntu, cibè cintu, erhi ishwa by'omu buhiri bwâge anka-hash'iderha mpu aguza erhi kugombôla, bulya ngasi kantu omuntu acilahiriza oku akarhuzire Nyamuzinda n'endahiro bwenêne, kakola ka Nyakasane.

²⁹ Ntâ muntu warherekîrwe Nyakasane wankacigombôlwa: Banamuyîrhe erhi kwo.

Entûlo

³⁰ Ngasi entûlo erhenga oku mburho y'okurhwêra ekuzimu, ebè y'oku malehe g'emirhi yoshi eri ya Nyakasane, buli buhirhi bwarherekîrwe Nyamuzinda.

³¹ Erhi hankajira owalonza okugombôla kantu kalebe k'oku ntûlo yâge, anayûshûlekwo ecigabi ca karhanu.

³² Oku biyêrekîre entûlo z'ebishwêkwa binene erhi binyinyi, ngasi hyoshi hihugwa n'akarhi k'omungere, ecigabi ca kali ikumi cakaz'irherekêrwa Nyamuzinda.

³³ Barhalondôlaga mpu eci cintu co cinjà, nîsi erhi co cibî, barhanahîraga bacîshomya mpu bahinganula, n'erhi bakahinganula, byombi na byombi ebyahinganulagwa bikola bintu bimâna, birhankanahash'igombôlwa.

³⁴ Gwo marhegeko Nyakasane ahâga Mûsa oku ntondo ya Sînayi Bene Israheli barhumire.

BIBLIYA NTAGATIFU OMU MASHI
The Holy Bible in the Shi language of the Democratic
Republic of the Congo: Bibliya Ntagatifu omu mashi
(Bible with Deuterocanon)
La Sainte Bible en langue shi de la République
démocratique du Congo

copyright © 2024 BUKAVU Mashi and other Kivu Languages Bible

Language: Mashi (Shi)

Contributor: BUKAVU Mashi and other Kivu Languages Bible

Bibliya aha nfune ajage n'emurhima n'omu bijiro

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Jul 2025 from source files dated 2 Jul 2025

32d7d8c6-4f1f-556c-bf3d-9ed771bbfd1e